

# JAARVERSLAG

2007



**Bevat dit jaarverslag niet de informatie die u zoekt?  
Bezoek dan onze website voor aanvullende publicaties.**

Statistisch jaarverslag • Het kind in Vlaanderen • Jaarverslag Kinderopvang •  
Jaarverslag Klachtendienst • Activiteitenverslag Adoptie • Vaccinatie-rapport •  
Algo-rapport • Gemeentelijke kindrapporten • Kansarmoedegegevens •  
Diversiteit- en Kinderrechtenrapport

**[www.kindengezin.be](http://www.kindengezin.be)**

# Inhoudstafel

---

<b>Kind en Gezin: vernieuwend, vertrouwd</b>	<b>p. 5</b>
<b>Bestuursorganen</b>	<b>p. 12</b>
<b>Organogram</b>	<b>p. 14</b>
<hr/>	
<b>1. Een open en vernieuwende organisatie</b>	<b>p.17</b>
<b>1. Een open organisatie</b>	<b>p.18</b>
1.1 De Kind en Gezin-Lijn	p.18
1.2 De Kind en Gezin-Academie	p.18
1.3 Marketing en Communicatie	p.19
1.4 Klachtenbehandeling	p.22
<b>2. Vernieuwen en verbeteren achter de schermen</b>	<b>p.26</b>
2.1 Informatisering	p.26
2.2 Interne controle	p.27
<hr/>	
<b>2. Kinderopvang</b>	<b>p.29</b>
<b>1. Trends, realisaties en plannen</b>	<b>p.30</b>
<b>2. Kerncijfers</b>	<b>p.32</b>
<b>3. Activiteiten en projecten</b>	<b>p.36</b>
<b>3.1 Afstemmen van vraag en aanbod</b>	<b>p.36</b>
3.1.1 Bijkomende plaatsen in de kinderopvang mogelijk maken	p.36
3.1.2 Ouders en startende voorzieningen informeren	p.38
3.2 De lokale besturen betrekken bij de regie van de kinderopvang en hen ondersteunen in hun lokale regierol	p.38
3.3 Toestemming geven voor het opstarten van kwaliteitsvolle kinderopvang en deze opvang opvolgen in het kader van de ondersteuning van zijn werking	p.39
3.4 Een intermediaire rol spelen bij de financiering van de opvangvoorzieningen	p.39
3.5 De kwaliteit van de kinderopvang bevorderen	p.39
3.5.1 Kwaliteit bevorderen, samen met de partners	p.3
3.5.2 Medische preventie en veiligheid	p.4
3.5.3 Competentiebevordering en professionalisering	p.41
<hr/>	
<b>3. Preventieve gezinsondersteuning</b>	<b>p.43</b>
<b>1. Trends, realisaties en plannen</b>	<b>p.44</b>
<b>2. Kerncijfers</b>	<b>p.46</b>
<b>3. Activiteiten en projecten</b>	<b>p.48</b>
3.1 Zwangerschap en bevalling	p.48
3.2 De eerste weken, maanden en jaren van het kind	p.49
3.3 Opvoedingsondersteuning op maat	p.51
3.4 Versterken van de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen	p.52
3.5 Opvoedingshulp bij opvoedingsspanning en -crisis	p.53
3.6 Hulpverlening bij kindermishandeling	p.54

<b>4. Adoptie</b>	<b>p.57</b>
1. Trends, realisaties en plannen	p.58
2. Kerncijfers	p.60
3. Activiteiten en projecten	p.6
3.1 Informatie	p.62
3.2 Trajectbegeleiding van de kandidaatadoptanten	p.62
3.3 Kanaalcontrole en samenwerking met de herkomstlanden	p.62
3.4 Adoptiebemiddeling begeleiden en verbeteren	p.63
3.5 Erkenning voorzieningen	p.63
3.6 Aanvullende taken	p.63
<hr/>	
<b>5. Sociaal verslag</b>	<b>p.65</b>
1. Personeelsopbouw	p.66
2. Een vergrijzend personeelsbestand	p.66
3. Overwegend vrouwelijk personeel	p.67
4. Diversiteit in de arbeidsverdeling	p.68
5. Focus op de regioverpleegkundige	p.69
6. Vorming en ontwikkeling	p.70
7. Sociale Dienst	p.71
8. Aandachtspunten in het personeelsbeleid	p.71
<hr/>	
<b>6. Financieel verslag de begrotingsuitvoering</b>	<b>p.73</b>
1. De begrotingscyclus	p.74
2. De initiële begroting en de begrotingscontrole - evolutie van de dotatie74;	
3. Evolutie van de ontvangsten	p.75
4. Evolutie van de uitgaven	p.76
5. Resultaat van de begrotings-uitvoering - reservefonds	p.77



# Kind en Gezin: vernieuwend, vertrouwd



Katrien Verhegge,  
Administrateur-generaal

*Het waren bijzondere momenten, begin januari 2008: mijn eerste werkweek als leidend ambtenaar van Kind en Gezin voelde tegelijk vertrouwd en nieuw. Vertrouwd, omdat ik de organisatie tussen 1991 en 2004*

*goed had leren kennen en nooit echt ver was weggeweest. Maar ook nieuw, omdat er in de tussentijd flink wat werk verzet was en er heel wat nieuwe gezichten waren opgedoken. Het was in elk geval fijn het enthousiasme en de dynamiek te mogen herontdekken die Kind en Gezin zo bijzonder maken.*

Elk jaar maken in Vlaanderen en Brussel meer dan 30 000 gezinnen voor het eerst kennis met Kind en Gezin bij de geboorte van hun eerste kindje of in het kader van een adoptieprocedure, en doen ruim 170 000 'ervaren' jonge ouders opnieuw een beroep op onze dienstverlening. Om hen zo goed mogelijk te ondersteunen en voor hun kinderen zo veel mogelijk kansen te creëren, moeten we blijven investeren in onze vertrouwde dienstverlening en tegelijk verder vernieuwen en verbeteren. Dit jaarverslag geeft een overzicht van de acties die we daartoe in 2007 ondernamen en van onze plannen voor 2008. Met de viering van 20 jaar Kind en Gezin en het afscheid van Lieven Vandenberghes als administrateur-generaal was 2007 een jaar dat bij vele medewerkers van Kind en Gezin nog een tijdje zal nazinderen. Ook beleidsmatig was het een bewogen jaar: de aanhoudende stijging van het aantal

“  
**WE MOETEN BLIJVEN  
INVESTEREN IN ONZE  
VERTROUWDE DIENSTVERLENING  
EN TEGELIJK VERDER VER-  
NIEUWEN EN VERBETEREN.**

geboorten hield de druk op de ketel van de reguliere dienstverlening en de voorbereiding en uitvoering van de vele vernieuwende projecten zorgde ook in de beleidsafdelingen voor een behoorlijke werkdruk.

## **Kinderopvang**

*Vraag en aanbod nemen toe*

Het opvangaanbod kreeg in 2007 impulsen voor een grotere en meer diverse capaciteit en een versterking van de kwaliteit. In de zelfstandige opvang kregen meer voorzieningen de financiële vergoeding voor kwaliteitsvolle opvang. In het kader van het federale generatiepact kwamen middelen ter beschikking; de uitwerking van de realisatie ervan in de kinderopvang staat gepland voor 2008. De in 2006 toegekende plaatsen in de erkende opvang kregen begeleiding voor een snelle realisatie.

De inspanningen voor een grotere capaciteit komen in belangrijke mate tegemoet aan een gestegen behoefte door een groter aantal geboorten, een hogere werkzaamheidsgraad en een gestegen beroep door ouders op kinderopvang in het algemeen. De stijging van het aantal plaatsen

kon de stijging van de behoefte evenwel nog niet bijhouden; in 2008 wordt daarom een nieuwe uitbreidingsronde voorzien voor de voorschoolse gesubsidieerde opvang in kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders.

*Vernieuwing in de opvang*

Het Actieplan voor flexibele en occasionele kinderopvang kwam in een eindfase. Zorgvuldig overleg met de bevoegde kabinetten van Welzijn en Sociale Economie heeft geleid tot een gecoördineerde implementatie via diverse besluiten en de toekenning van de beschikbare

middelen. Dit ging moeizamer dan verwacht, omdat de diverse acties op hetzelfde moment gerealiseerd moesten worden en sommige acties een ingrijpende aanpassing van de regelgeving vergden. De voorzieningen en de lokale besturen van hun kant hadden ook tijd nodig om inzicht te verwerven, gerichte aanvragen in te dienen en het toegekende aanbod te realiseren. Het implementatieproces zal nog enige tijd veel aandacht vergen en wellicht nog bijgestuurd moeten worden na de geplande evaluatie in 2008.

Het experiment van buurt- en nabijheidsdiensten (BND's) heeft bewezen effectief bij te dragen tot zijn doelstellingen voor een buurtgerichte, laagdrempelige kinderopvang. De uitwerking van een regelgevend kader werd na de evaluatie van het experiment afgerond. Binnen het Actieplan voor flexibele en occasionele opvang werden overigens extra middelen uitgetrokken voor de uitbreiding. De zogeheten BND's kregen ook een nieuwe, meer treffende naam: lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang. Begin 2009 kan de Vlaamse Regering het besluit nemen voor het definitieve kader.

Met het oog op een hervorming van de Vlaamse kinderopvang met een gestroomlijnd en vernieuwd kader werd het startschot gegeven voor het experiment van het Centrum voor Kinderopvang (CKO). Zestien proefprojecten verkennen de mogelijkheden van het samenwerken van voorzieningen binnen een gemeente of regio voor een betere coördinatie van opvangvragen, voor een efficiënt gebruik van de bestaande opvang, enz. Daarnaast werd een belangrijke stap gezet in het formuleren van de basislijnen en basisprincipes binnen een eenvormig kader van criteria voor alle opvangvormen en -soorten.

#### *De lokale besturen in de regisseursstoel*

Opvangvoorzieningen zijn geen eilanden. Lokale en regionale samenwerking is echt noodzakelijk.

Het lokaal sociaal beleid en het lokaal beleid kinderopvang nemen een stevige rol op in het lokaal en regionaal aansturen van kinderopvang. De lokale besturen krijgen voor hun lokale regierol ondersteuning van de consulenten lokaal beleid tegen de achtergrond van de

vernieuwde regelgeving voor het lokaal beleid en het Lokaal Overleg Kinderopvang. Er werd een behoeftemeetinstrument ontwikkeld en er wordt gewerkt aan een verwerkingsmodule. Deze stellen de lokale besturen in staat een beleid uit te bouwen en op te volgen met kennis van de lokale behoeften.

#### *Zelfstandig ondernemen in de kinderopvang*

De zelfstandige opvang is een belangrijk gegeven in het opvanglandschap. Om gecoördineerd de problemen van het zelfstandig ondernemen te kunnen behartigen, zijn rondetafelgesprekken op gang gebracht met betrokken instanties en partners. Het doel is om inzake onder andere fiscaliteit en regelgeving tot acties te komen die de zelfstandige initiatiefnemers in de kinderopvang meer bedrijfszekerheid kunnen bieden. Een eerste conclusie is in elk geval de complexiteit. Een aantal elementen moeten op het federale vlak behartigd worden. Daarnaast wordt onderzocht op welke wijze de zelfstandige initiatiefnemer goed en gericht ondersteund kan worden. Deze actie wordt voortgezet in 2008.

“  
**MET HET OOG OP EEN HERVORMING VAN DE VLAAMSE KINDEROPVANG WERD IN 2007 HET STARTSCHOT GEGEVEN VOOR HET EXPERIMENT VAN HET CENTRUM VOOR KINDEROPVANG (CKO).**  
”

# Kind en Gezin: vernieuwend, vertrouwd (vervolg)

## *Werken aan kwaliteit*

Kind en Gezin werkte in 2007 ten slotte ook verder aan het verhogen van de kwaliteit en de veiligheid in de kinderopvang. Een geharmoniseerd besluit voor de brandveiligheid, een sectorspecifieke gids voor voedselveiligheid, versterking van de competenties, ... dragen er naast andere acties toe bij dat ouders hun kinderen met een gerust hart aan de kinderopvang kunnen toevertrouwen. Stap voor stap komen naast de economische functie ook de sociale en de pedagogische functies van de kinderopvang naar voren. Met dit alles realiseert Kind en Gezin ook in de kinderopvang zijn missie om alle kinderen zo veel mogelijk kansen te bieden.

## **Preventieve gezinsondersteuning**

*De preventieve zorg: een succesverhaal onder druk*

Het stijgende geboortecijfer zet samen met de artsenproblematiek onze vertrouwde reguliere dienstverlening onder druk. De volgende jaren staat Kind en Gezin dan ook voor de uitdaging om ondanks een structureel artsen tekort een zo performant mogelijke dienstverlening te realiseren. In 2007 en 2008 kunnen we daarbij rekenen op de bijkomende middelen die de Vlaamse Regering heeft toegekend voor de preventieve zorg.

*Opvoedingsondersteuning blijft een bijzonder actueel thema*

Kind en Gezin investeerde de voorbije jaren fors in opvoedingsondersteuning en gaat op dit elan verder met bijzondere aandacht voor partnerschap en

afstemming. De verschillende actoren die in Vlaanderen rond opvoedingsondersteuning actief zijn, slaan de handen in elkaar in de 14 opvoedingswinkels. Deze samenwerking werd van een solide basis voorzien door het decreet opvoedingsondersteuning, dat in 2007 werd goedgekeurd en ook de aanzet geeft tot de oprichting van een Vlaams Expertisecentrum

Opvoedingsondersteuning. Het beloftevolle proefproject Triple P, dat een nieuwe methodiek introduceert voor het werken rond opvoedingsondersteuning, ging intussen van start in de regio's van Antwerpen-Grootstad.

*Aandacht voor kinderen en ouders in moeilijkheden*

In het kader van het Plan van aanpak preventie kindermishandeling

kregen 205 regioverpleegkundigen in 2007 een opleiding over de detectie en opvolging van zorgwekkende opvoedingsituaties. De preventie van kindermishandeling vereist immers een blijvende aandacht voor het opmerken van signalen en een doorgedreven samenwerking met alle betrokken instanties.

In 2007 werd ook voortgewerkt aan de verschillende acties uit het ontwikkelingsplan voor de vertrouwenscentra kindermishandeling. Zo wordt samen met de vertrouwenscentra kindermishandeling een elektronisch dossierbeheersysteem uitgewerkt dat een uniforme registratie en rapportering mogelijk maakt van de bij de VK's beschikbare gegevens over kindermishandeling.

“ **KIND EN GEZIN STAAT  
DE VOLGENDE JAREN VOOR  
DE UITDAGING OM ONDANKS  
EEN STRUCTUREEL  
ARTSENTEKORT EEN ZO  
PERFORMANT MOGELIJKE  
DIENSTVERLENING  
TE REALISEREN.** ”

Ook bij de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning (CKG's) staan belangrijke veranderingen op stapel. In 2007 werden er 55 extra plaatsen mogelijk gemaakt, werd de integratie van het STOP 4-7-programma binnen de CKG-sector voorbereid en werden een aantal projecten opgestart. In 2008 wordt gewerkt aan de herziening van het besluit over de erkenning en de subsidiëring van de CKG's met het oog op een meer modulair uitgewerkt aanbod en aan de afstemming ervan op de regelgeving over de kwaliteitszorg in de CKG's.

#### *Diversiteit centraal*

Diversiteit blijft binnen Kind en Gezin niet voor niets een centrale waarde: in het Vlaamse Gewest leeft ruim één op de tien kinderen in een gezin met een verhoogd armoederisico, en is voor ongeveer één op de vijf kinderen de moedertaal niet het Nederlands. Bij de ondersteuning van deze gezinnen doet Kind en Gezin al jaren een beroep op gezinsondersteuners die vanuit hun ervaringen of achtergrond goed geplaatst zijn om deze gezinnen te begeleiden. Om de gezinsondersteuners nog beter te kunnen inzetten in onze dienstverlening, werd in 2007 onder andere geïnvesteerd in een verfijnd functieprofiel en in opleidingen over pedagogisch adviseren.

Ook bij de uitwerking van onze communicatiemiddelen besteden we aandacht aan de diversiteit binnen de gezinnen: zo wordt de pictografische Kind in Beeld-reeks in 2008 uitgebreid met de thema's 'ontwikkeling' en 'zwangerschap, geboorte, postpartum en anticonceptie'. De verschillende thema's worden geïllustreerd met foto's, tekeningen en eenvoudige

schema's.

In 2008 wordt ook werk gemaakt van de ontwikkeling van de prenatale werking in de centrumsteden. Via deze prenatale werking willen we maatschappelijk kwetsbare aanstaande ouders beter bereiken en ondersteunen, ook voor de geboorte.

#### *Samenwerken over beleidsdomeinen heen*

In zijn streven naar het creëren van kansen voor kinderen staat Kind en Gezin binnen de Vlaamse overheid niet alleen: een goede samenwerking met andere beleidsdomeinen is dan ook nodig. In 2007 werkte Kind en Gezin onder andere actief mee aan de uitvoering

van de plannen inzake integrale jeugdhulpverlening en gingen ook de eerste acties van start in het kader van de deelname van kinderen aan het kleuteronderwijs.

#### **Adoptie**

##### *Verschuivingen in adoptieland*

Adoptie is een thema dat mensen terecht beroert en in de media vaak aan bod komt. Belangrijk is dat adoptie in de eerste plaats een maatregel is in het belang van het kind; daarop wordt door de verschillende betrokken autoriteiten streng toegezien. Adoptie is door de jaren heen ook sterk geëvolueerd. Internationaal is er een duidelijke trend waarbij in de ontvangstlanden steeds meer mensen willen adopteren en in de herkomstlanden steeds minder kinderen vrijkomen voor interlandelijke adoptie. De kinderen die nood hebben aan interlandelijke adoptie zijn ook vaker

“ **TERWIJL STEEDS MEER  
MENSEN WILLEN ADOPTEREN,  
KOMEN IN DE HERKOMSTLANDEN  
STEEDS MINDER KINDEREN  
VRIJ VOOR INTERLANDELIJKE  
ADOPTIE.** ”



# Kind en Gezin: vernieuwend, vertrouwd (vervolg)

---

wat ouder of hebben medische problemen – gezonde jonge kinderen kunnen doorgaans in hun eigen land opgroeien. Op Vlaams niveau is deze kloof tussen het aantal kandidaat-adoptanten en het aantal gerealiseerde adopties, zowel binnenlands als interlandelijk, zeer duidelijk. Afstemming van de instroom van de kandidaten op het aantal en het profiel van de kinderen is dan ook een belangrijke uitdaging voor de Vlaamse Centrale Autoriteit. Herkomstlanden evolueren ook en stellen strenge voorwaarden aan de kandidaat-adoptieouders. Een van de gevolgen hiervan is dat, ondanks de mogelijkheid in de Belgische wetgeving, nog geen enkele interlandelijke adoptie door een holebipaar kon worden gerealiseerd. Alleenstaanden en niet-gehuwde samenwoners hebben het ook moeilijker om hun adoptiewens waar te maken.

## *Streven naar samenwerking*

De Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie (VCA) heeft in 2007 ten volle haar steun verleend aan adoptieorganisaties die een nieuwe samenwerking in het buitenland wensten op te zetten; de missies naar Kazachstan en Haïti passen in dat kader. De adoptiekanalen aangebracht door zelfstandige kandidaat-adoptanten werden volgens een nieuwe procedure onderzocht en geëvalueerd. De binnenlandse adoptie evolueert in de richting van een grotere samenwerking en eenvormigheid in de procedures. De gemeenschappelijke voorbereiding voor kandidaten voor binnenlandse adoptie-ouders is hierin een eerste stap.

Met de oprichting van het Steunpunt Nazorg Adoptie, de erkenning van de trefgroepen en de aanzet tot regeling van de inzage in adoptiedossiers werd in 2007 het adoptiedecreet verder geïmplementeerd. Op 1 februari 2007 werd Dorine Chamon aangesteld als eerste Vlaamse adoptieambtenaar. Ze staat met haar team voor een aantal belangrijke uitdagingen. De groeiende belangstelling voor adoptie creëert een grote druk, zowel internationaal op de herkomstlanden als op alle organisaties die instaan voor vorming, screening en bemiddeling. De VCA zal met respect voor de kinderwens van de kandidaat-adoptieouders verdergaan op de ingeslagen weg, waarbij het belang van het adoptiekind, zoals onder meer bepaald in het Haags Adoptieverdrag, centraal staat.

## **Een organisatie in beweging**

Kind en Gezin wil dingen in beweging zetten om kansen te creëren voor kinderen, maar staat ook zelf niet stil: om bij te blijven met de maatschappelijke trends en de verschuivingen binnen de Vlaamse overheid, zijn we als organisatie verplicht onszelf en onze werkwijzen regelmatig in vraag te stellen. Intern zorgt dat voor bijstellingen en vernieuwingen zoals de geplande reorganisatie, die in 2008 verder vorm zal krijgen, en Mirage, het nieuwe informatiesysteem ter ondersteuning van de preventieve zorg dat gepland is voor 2009. Extern werd in 2007 voor het eerst een beheersovereenkomst afgesloten met de Vlaamse Regering; de uitvoering en opvolging ervan wordt de volgende jaren een belangrijk aandachtspunt.

# 2007

- januari** Voortaan kunnen ouders en aanstaande ouders vanuit heel Vlaanderen bij de Kind en Gezin-Lijn terecht met vragen over onder andere kinderopvang, zwangerschap, voeding, verzorging en opvoeding.
- februari** Dorine Chamon wordt op 1 februari aangesteld als eerste Vlaamse adoptieambtenaar.
- april** Kind en Gezin krijgt bijkomende middelen om de impact van het stijgende geboortecijfer op zijn dienstverlening gedeeltelijk op te vangen.
- mei** Het Actieplan voor flexibele en occasionele kinderopvang wordt gelanceerd.
- juni** Op 4 juni wordt de aftrap gegeven voor de zestien proefprojecten die de vooropgestelde kaderprincipes voor de werking van een Centrum voor Kinderopvang in de praktijk zullen uitproberen.
- juli** Het decreet over de organisatie van opvoedingsondersteuning wordt op 10 juli goedgekeurd door het Vlaams Parlement.
- augustus** Na 20 jaar als administrateur-generaal verlaat Lieven Vandenberghe Kind en Gezin om directeur te worden van het AZ Sint-Lucas in Gent. Will Verniest neemt als waarnemend administrateur-generaal de fakkel over.
- september** Er wordt 1 miljoen euro bijkomende middelen toegekend (vanaf 2008) voor de werking van de consultatiebureaus en de aanpak van de artsenproblematiek.
- oktober** Op 6 en 13 oktober wordt 'De Bij Ons Thuis-Ploeg' uitgezonden, een toegankelijk televisieprogramma over positief ouderschap dat samen met de VRT en een aantal partners werd uitgewerkt en intussen genomineerd werd voor een interactieve Emmy-award.
- december** Naar aanleiding van het 20-jarig bestaan van het agentschap wordt het boek '20 jaar Kind en Gezin. Op de toekomst van elk kind!' gepubliceerd. Het wordt op 14 december voorgesteld tijdens een academische zitting in aanwezigheid van H.K.H. Prinses Mathilde.

# Bestuursorganen

---

## DIRECTIERAAD

De Directieraad is bevoegd voor statutaire materies en personeelsaangelegenheden.

## ADMINISTRATEUR-GENERAAL

Lieven Vandenberghe (tot 31 augustus 2007)  
Will Verniest (waarnemend, van  
1 september tot 31 december 2007)  
Katrien Verhegge (vanaf 1 januari 2008)

## AFDELINGSHOOFDEN

Lisette Bergmans, Simone Boeckmans,  
Ingrid Bombay, Inge Duchateau, Jos Eerdeken,  
Johan Letouche, Anne Vanden Berge,  
Mien Vanderpoorten, Leo Van Loo, Will Verniest,  
Filip Winderickx (waarnemend, van 1 september  
tot 31 december 2007)

## SECRETARIS

Eddy Verbestel

## DIRECTIECOMITÉ

Het Directiecomité staat in voor het beheer en de beleidsmatige aansturing van het agentschap.

De samenstelling van het Directiecomité is identiek met die van de Directieraad, maar versterkt met Leen Du Bois, woordvoerder Dorine Chamon, adoptieambtenaar

## SECRETARIS

Wouter Appeltans

## RAADGEVEND COMITÉ

Het Raadgevend Comité bestaat uit 20 leden die voor een periode van 4 jaar door de Vlaamse Regering benoemd worden. In het Raadgevend Comité zetelen onder andere vertegenwoordigers van de kinderen en de gezinnen, de voorzieningen en de werknemers van de voorzieningen. Het Raadgevend Comité verstrekt op verzoek van de leidend ambtenaar advies over concrete dossiers.

### VOORZITTER

Lyliane Hebbrecht

### ONDERVOORZITTERS

Martine Lemonnier, Erwin Devriendt

### LEDEN

Jan Bosmans, Henk Callewaert, Lieve Cerulus, Jerry Crombez, Els Demol, Sabine Denis, Jean De Clercq, Fons De Neve, Jannie Hespel, Moo Laforce, Magda Linthout, Ann Lobijn, Sandra Rosvelds, Monique Swinnen, Marleen Temmerman (tot 31 augustus 2007), Wim Van Esch, Stiene Van Rie (tot 31 augustus 2007)

### ADMINISTRATIE

Lieven Vandenberghe (tot 31 augustus 2007)  
Will Verniest (waarnemend, van  
1 september 2007 tot 31 december 2007)

### SECRETARIS

Bea Buysse (tot 31 oktober 2007)  
Elke Speltinckx (vanaf 1 november 2007)

## BUREAU VAN HET RAADGEVEND COMITÉ

Het Bureau bereidt de agenda van het Raadgevend Comité voor.

### VOORZITTER

Lyliane Hebbrecht

### ONDERVOORZITTERS

Martine Lemonnier, Erwin Devriendt

### LEDEN

Jan Bosmans, Fons De Neve

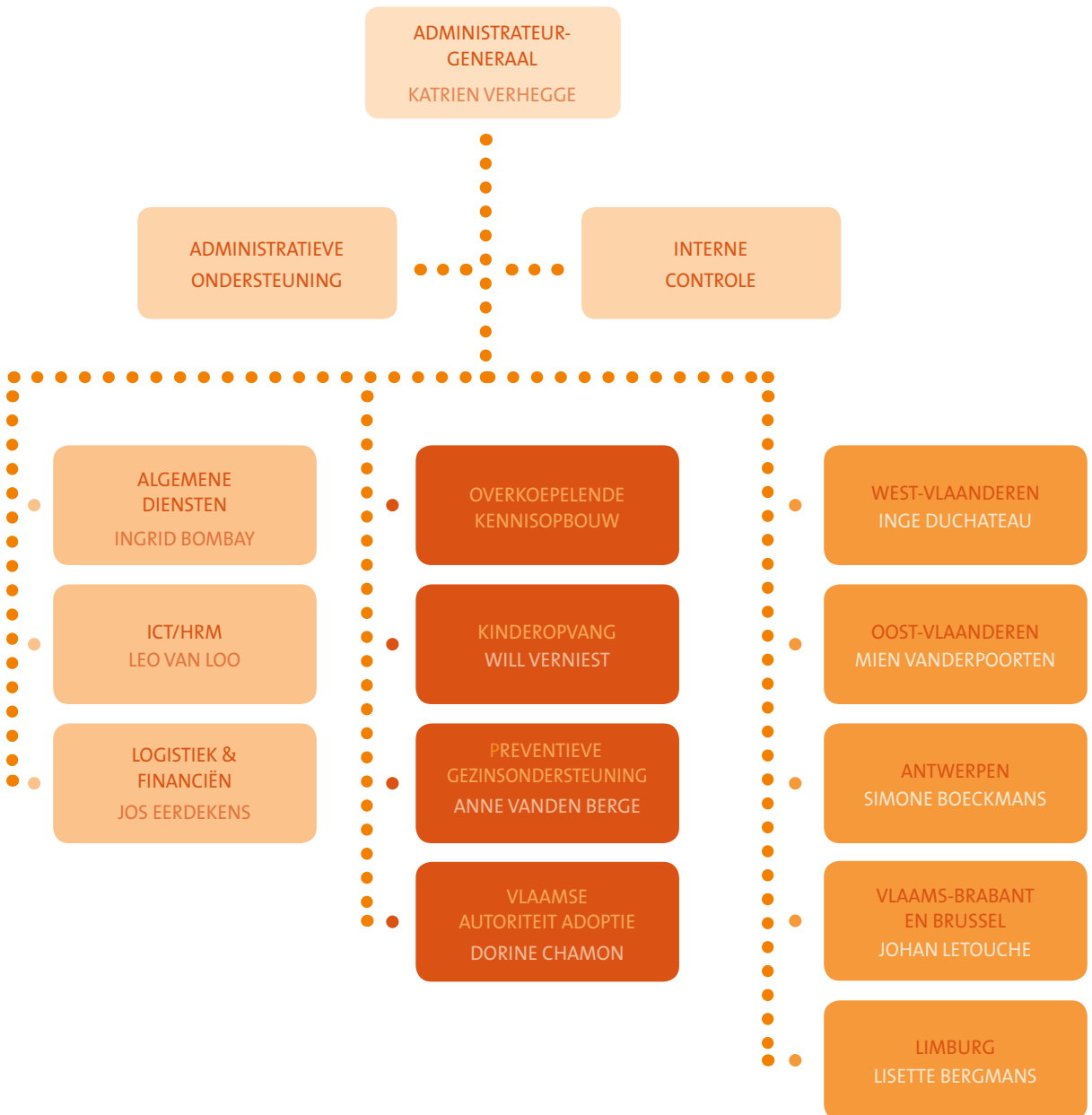
### ADMINISTRATIE

Lieven Vandenberghe (tot 31 augustus 2007)  
Will Verniest (waarnemend, van  
1 september 2007 tot 31 december 2007)

### SECRETARIS

Bea Buysse (tot 31 oktober 2007)  
Elke Speltinckx (vanaf 1 november 2007)

# Organogram



- Ondersteunende afdelingen
- Afdelingen voor beheer en ontwikkeling van de dienstverlening
- Provinciale afdelingen: uitvoering dienstverlening

**HOOFDSTUK 1**  
**EEN OPEN EN VERNIEUWENDE**  
**ORGANISATIE**

# 1. Een open organisatie

*Kind en Gezin wil, samen met zijn partners, voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is en opgroeit, zo veel mogelijk kansen creëren. Om die missie steeds beter gestalte te geven, werken we aan de uitbouw van een open en vernieuwende organisatie. Voor zijn dienstverlening is Kind en Gezin afhankelijk van een professionele ondersteuning op het gebied van communicatie, kennisuitwisseling, klachtenbehandeling, ICT en interne controle. We staan daarom ook even stil bij elk van deze elementen.*

## 1.1 DE KIND EN GEZIN-LIJN

Sinds 29 januari 2007 kunnen ouders en aanstaande ouders vanuit heel Vlaanderen bij de Kind en Gezin-Lijn terecht met vragen over onder andere kinderopvang, zwangerschap, voeding, verzorging en opvoeding. De frontoffice-medewerkers van de Kind en Gezin-Lijn verstrekken algemene informatie en kunnen afspraken in een consultatiebureau maken of wijzigen; voor specifieke vragen schakelen ze door naar een deskundige inzake kinderopvang of naar een regioverpleegkundige in de backoffice. Vragen over preventieve gezinsondersteuning worden via een dagelijks rapport automatisch aan de regio's bezorgd, zodat de regioteamleden op de hoogte blijven van de vragen die bij 'hun' gezinnen leven en zij waar nodig ook kunnen zorgen voor de opvolging van de oproepen. De Kind en Gezin-Lijn is elke werkdag van 8 tot 20 uur bereikbaar op het nummer 078 150 100.

## 1.2 DE KIND EN GEZIN-ACADEMIE

Kind en Gezin wil de informatie waarover het met betrekking tot zijn kernthema's beschikt met een zo groot mogelijke doelgroep delen, zowel binnen als buiten de organisatie. Op die manier willen we de betrokkenheid van de interne medewerkers en de partners verhogen en de positie van Kind en Gezin in het welzijnslandschap in binnen- en buitenland ondersteunen en versterken. Deze opdracht wordt binnen de organisatie opgenomen door de Kind en Gezin-Academie, die als centrum voor kennis en training hét kanaal bij uitstek is voor kennisdeling, zowel fysiek als virtueel. Kennisdeling gebeurt er

aan de hand van klassikale en virtuele opleidingen, maar ook door de organisatie van nationale en internationale congressen en de uitbouw van verschillende Europese en internationale netwerken.

In 2007 werden heel wat inspanningen geleverd om de Kind en Gezin-Academie als motor van de kennisdelende organisatie in een hogere versnelling te zetten, zoals mag blijken uit het grote aantal acties die ondernomen werden boven op de reguliere taken zoals het inscholen van nieuwe regioteamleden en consultatiebureau-artsen.

### Opvoeding en ontwikkeling

In Antwerpen-Stad startte een proefproject rond Triple P, een nieuwe methodiek in het kader van opvoedingsondersteuning, waarvoor de regioteamleden van de betrokken regio's een opleidingstraject aangeboden kregen. Ook voor gezinsondersteuners werd in 2008 een aparte opleiding over opvoedingsondersteuning georganiseerd.

### Veilige leefwereld

Ter ondersteuning van de invoering van het plan van aanpak kindermishandeling gingen verschillende regio's in het najaar van start met het opleidings-traject. Het gaat hier zowel om klassikale opleidingen als om zelfstudiepakketten en intervisie en supervisie.

### Gezondheidsrisico's en vaccinaties

In de regio Hasselt werd een proefproject omtrent visuscreening opgestart. De teamleden volgden daarvoor eerst een opleiding.

### Gezonde voeding

Een aantal regioteamleden kregen de gelegenheid om een studiedag over de Actieve Voedingsdriehoek voor Turkse en Marokkaanse gezinnen te volgen. Daarnaast ging ook in 2007 heel wat aandacht naar de strategische doelstelling omtrent borstvoeding. Ter voorbereiding op de klassikale bijscholing rond dit thema werkte de Kind en Gezin-Academie een online-kennistest uit die door alle regioverpleegkundigen werd doorlopen van op hun werkplek.

### **Kinderopvang**

Voor de kinderopvangsector werden studiedagen over ouderbeleid georganiseerd in Gent, Brugge, Mechelen en in de Kind en Gezin-Academie in Brussel. Rond de sociale functie in de kinderopvang werden studiedagen georganiseerd in Gent (2), Mechelen (2) en in de Kind en Gezin-Academie (4). Ook werd een studiedag georganiseerd voor de pilootprojecten die de vooropgestelde kaderprincipes voor de werking van een Centrum voor Kinderopvang (CKO) in de praktijk zullen uitproberen. Verder werd er een grote studiedag op touw gezet over de aansprakelijkheid in de kinderopvang, waaraan meer dan 500 personen deelnamen.

### **Informaticavaardigheden**

Er werd ook heel wat geïnvesteerd in het bijsturen en verwerven van vaardigheden die de reguliere werking van de organisatie ondersteunen. Vooral de informaticavaardigheden springen in 2007 in het oog. Het gaat daarbij zowel om het werken met specifieke toepassingen binnen Kind en Gezin zoals SAP, Business Objects en Ikaros, als om algemene pc-vaardigheden. Ter voorbereiding van de implementatie van Mirage, een nieuw informatiesysteem ter ondersteuning van de preventieve zorg, werd er voor alle regioteamleden een online test ontwikkeld die het mogelijk maakt de leerbehoeften op het vlak van basisvaardigheden voor pc-gebruik in kaart te brengen.

### **Causerieën**

Om de interne medewerkers in een ontspannen setting kennis te laten maken met nieuwe inzichten en de algemene cultuur van kennisdeling te bevorderen, werden in 2007 vijf causerieën georganiseerd over de thema's Europa, kinderrechten en diversiteit.

*Elke dag opendeurdag: kennisdeling voor en met externen*

In 2007 kreeg de Kind en Gezin-Academie op de centrale administratie meer dan 5000 externe bezoekers over de vloer, uitgenodigd door 40 verschillende organisaties: Vlaams Welzijnsverbond, OESO-netwerk, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, Vlaamse Gemeenschapscommissie, Departement Communicatie van de Vlaamse Gemeenschap, Integratie Jeugdhulp, Natus, Vlaams Centrum voor de Begeleiding van het jonge Kind, Diversity in Early Childhood Education and Training Network, Kraamcentrum Volle Maan, International Social Studies, Gezinsbond, Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning, Infrabel, NMBS, Vlaamse Vereniging van Vroedvrouwen, Vlaamse Vereniging ter bevordering van Borstvoeding, UZ Jette, Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg Brussel, Top Vakantie, Belgische Vereniging van Lactatiekundigen, Vlaamse Gemeenschap DAR, Referentiecentra Gehoorscreening, Kinder- en Jongerentelefoon.

### **1.3 MARKETING EN COMMUNICATIE**

Kind en Gezin wil door professionele externe en interne communicatie zijn algemene bekendheid vergroten en een klantgerichte dienstverlening aanbieden. Onze verschillende communicatiekanalen (publicaties, telefonische contacten, website, ...)

bouwen we uit als volwaardig dienstverleningsaanbod, complementair aan de fysieke dienstverlening. De hedendaagse cliënt wil immers zelf kunnen bepalen welke informatie hij op welk moment consulteert via welk kanaal.

Om nieuwe cliënten aan te trekken en een duurzame band met hen op te bouwen, werkt Kind en Gezin actief aan een aantrekkelijk imago. Onze medewerkers spelen uiteraard een belangrijke rol bij het uitdragen van onze identiteit, maar ook het inspelen op de nieuwe communicatietrends en het aanhouden van een frisse huisstijl voor de communicatiedragers komen ons imago ten goede.



# 1. Een open organisatie (vervolg)

Kind en Gezin wil in zijn communicatie rekening houden met de grote diversiteit aan cliënten en heeft in het bijzonder aandacht voor de toegankelijkheid en de effectiviteit voor maatschappelijk kwetsbare groepen en hun participatie in de communicatie. Iedereen moet de weg vinden naar de informatie die hij nodig heeft. Dat geldt ook voor de partners en de personeelsleden van Kind en Gezin.

Sinds 2001 werkt Kind en Gezin samen met het communicatiebureau Mosquito om de communicatie op een professionele wijze vorm te geven. Deze samenwerking werd in 2006 vernieuwd in een raamcontract tot 31 december 2010 en omvat zowel strategisch advies als de concrete uitwerking van producten.

## Huisstijl

In 2007 werden enkele nieuwe elementen gelanceerd in de huisstijl, waaronder sjablonen voor PowerPoint-presentaties en Word-documenten. Ook de lay-out van de website en van intranet en het gebouw van de centrale administratie (lichtbak en vlag) werden aan de huisstijl aangepast. Het logo van de Sociale Dienst kreeg een eigen baseline.

## Brochures

De bestaande brochures werden in 2007 geactualiseerd. De Zwangerschapskalender, de Verjaardagskalender en de brochure 'Als troosten niet helpt' werden in een volledig nieuw kleedje gestoken.

In het kader van het project kleuterparticipatie, dat de deelname van kinderen aan het basisonderwijs wil stimuleren, werd een Schoolkieswijzer ontwikkeld. Het hoofdstuk over de kleuterschool uit de publicatie 'Het ABC van baby tot kleuter' werd uitgegeven in een aparte katern.

## Project in de kijker

### Tv-programma Positief Ouderschap

Op 6 en 13 oktober 2007 zond de VRT het programma 'De Bij Ons Thuis-Ploeg' uit, een speciale versie van de tv-quiz 'De thuisploeg' rond het thema positief ouderschap. Het programma kwam tot stand in samenwerking met één, Kind en Gezin, de Gezinsbond, het tijdschrift Klasse voor Ouders en het Vlaams Agentschap Jongerenwelzijn. Deze samenwerking lag in het verlengde van de 'Week van de Opvoeding', een initiatief van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en had als doel een positiever klimaat te creëren rond het opvoeden van kinderen om zo ouders te ondersteunen.

'De Bij Ons Thuis-Ploeg' bereikte 1 200 000 kijkers en kreeg een waarderingscijfer van 7,2. Er werd ook een microsite opgezet om ouders ook na de uitzendingen verder wegwijs te maken in het positief ouderschap en zo het effect van de campagne te versterken. Met het tv-programma 'De Bij Ons Thuis-Ploeg' experimenteerde Kind en Gezin met een nieuw medium. Dit bleek onmiddellijk een schot in de roos, want het programma werd omwille van de grote interactiviteit in maart 2008 genomineerd voor een Emmy Award op het internationale televisiefestival in Cannes.

## Communicatiedrager voor professionals

Op verzoek van de regioteamleden werd per provincie een 'regiofolder voor professionals' uitgewerkt.

## www.kindengezin.be

De informatie op de website wordt continu geactualiseerd en aangevuld. Tijdens de Week van de Smaak in november 2007 konden bezoekers dagelijks een lekker menuutje vinden voor baby's en jonge kinderen.

Het luik Professionals werd aangevuld met een geheel nieuw extranet met allerhande informatie voor de artsen van de consultatiebureaus.

### Communicatie via partners

Kind en Gezin richt zich ook tot zijn doelgroep via kanalen van partners, onder meer met redactionele bijdragen in het tijdschrift Kind en Co en de catalogus van DreamBaby.

### Persberichten en persconferenties

In 2007 werd Kind en Gezin 809 keer vermeld in kranten en tijdschriften. Ook de nieuwsredacties van radio en tv hadden regelmatig belangstelling voor de informatie verstrekt door Kind en Gezin. Er werden 20 persberichten opgemaakt, waarvan er 7 werden verspreid naar aanleiding van een persconferentie. Er was veel nieuws over het agentschap zelf: de viering van 20 jaar Kind en Gezin en 10 jaar regiowerking, de aanstelling van een Vlaamse adoptieambtenaar, het eerste activiteitenverslag over adoptie en de benoeming van een nieuwe administrateur-generaal. De deelname van prinses Mathilde aan de academische zitting '20 jaar Kind en Gezin' kreeg veel mediabelangstelling, zowel van de schrijvende als van de audiovisuele pers, bv. VTM (Royalty) en RTL-TVI (Place Royale).

### Beurzen

Kind en Gezin was in 2007 aanwezig op vier 'babybeurzen', namelijk in Hasselt, Antwerpen, Gent en Brussel. Door deel te nemen aan deze beurzen kan Kind en Gezin aanstaande en jonge ouders informeren over zijn dienstverlening. Op deze beurzen werden in totaal 1500 informatiepakketten in verband met zwangerschap aangevraagd. De stand van Kind en Gezin was ook te bezichtigen op een 18-tal regionale beurzen, o.m. CitizenJobs van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en Startdag Integrale Jeugdhulpverlening in Antwerpen.

### Evaluatie communicatiemateriaal

De communicatiedrager 'Gezondheidsboekje', die gericht is op de jonge ouder van elk pasgeboren kindje, werd aan de hand van een tevredenheidsbevraging onder de loep genomen. Bij de herwerking van het Gezondheidsboekje zal rekening gehouden worden met de bevindingen uit het onderzoek.

### 20 jaar Kind en Gezin

In 2007 bestond Kind en Gezin 20 jaar, een evenement dat binnen de organisatie enthousiast gevierd werd. De cel Marketing en Communicatie bood ondersteuning voor deze viering met het ontwerp van een bijzonder logo, een microsite op intranet, communicatiemateriaal voor de gezinshappingen en uitnodigingen voor de regionale en provinciale vieringen.

De Kind en Gezin-Academie coördineerde de opmaak van een publicatie die tot doel had de kennis, ervaring, inzichten en evoluties van de afgelopen 20 jaar met betrekking tot de dienstverlening van Kind en Gezin te vatten en te publiceren. Alle Kind en Gezin-medewerkers ontvingen een exemplaar van de publicatie.

### Blik op de toekomst

In 2008 wordt een nieuw communicatieplan voor Kind en Gezin gelanceerd. Zowel externe als interne communicatie komt aan bod, en er wordt bijzondere aandacht besteed aan communicatie naar maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Voor deze laatste doelgroep wordt de pictografische publicatie 'Kind in Beeld' uitgebreid met de thema's 'ontwikkeling' en 'zwangerschap, geboorte en anti-conceptie'. We hopen een bedrijfsfilm te ontwikkelen en te experimenteren met het nieuwe kanaal Narrow Casting via apothekers. Er zal een campagne gevoerd worden naar de kinderopvangsector rond het thema 'veilig slapen'. Ten slotte wordt intranet getoetst op gebruiksvriendelijkheid en is het de bedoeling tegen het einde van het jaar een huisstijlhandboek ter beschikking te hebben.



# 1. Een open organisatie (vervolg)

## 1.4 KLACHTENBEHANDELING

Als open organisatie maakt Kind en Gezin werk van een laagdrempelig klachtenbeleid. Wie een beroep doet op de diensten van Kind en Gezin, kan telefonisch of schriftelijk, per brief of e-mail, zijn eventuele onvrede uiten. De contactgegevens van de Klachtendienst worden bekendgemaakt via de verschillende communicatiekanalen van Kind en Gezin.

In wat volgt geven we een beknopt overzicht van de belangrijkste cijfers over klachten. Wie meer wil weten, kan het integrale jaarverslag van de Klachtendienst downloaden op onze website.

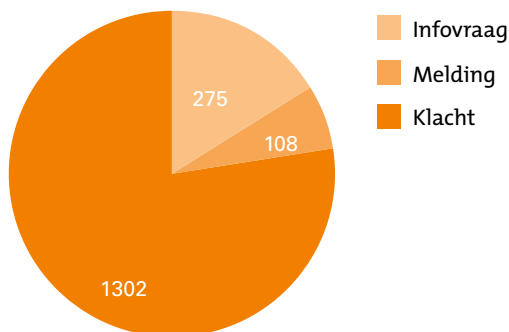
### Informatieve vragen, meldingen en klachten

Het aantal oproepen nam de voorbije jaren geleidelijk toe, maar stabiliseerde in 2007. In 2007 ontving de Klachtendienst van Kind en Gezin 1631 oproepen waarbij de gebruiker een concreet probleem

(of concrete problemen) wilde bespreken. In totaal werden 1685 dossiers opgesteld - één oproep kan immers op verschillende diensten betrekking hebben. Niet elke oproep leidt overigens tot een formele klacht: in 275 dossiers gaf de gebruiker aan enkel informatie of advies te willen over de context van een probleem of hoe hij/zij met een concreet ongenoegen zou kunnen omgaan.

Voor 108 dossiers werd een melding genoteerd. Het ging bijvoorbeeld om een melding van een defect bij Kind en Gezin of om een voorziening die zelf meldde dat er een probleem was binnen de eigen dienst. Voor deze oproepen wordt geen klachtendossier gestart, maar neemt de Klachtendienst wel contact op met de betrokken dienst, zodat die iets aan het probleem kan doen.

### Aard van de dossiers

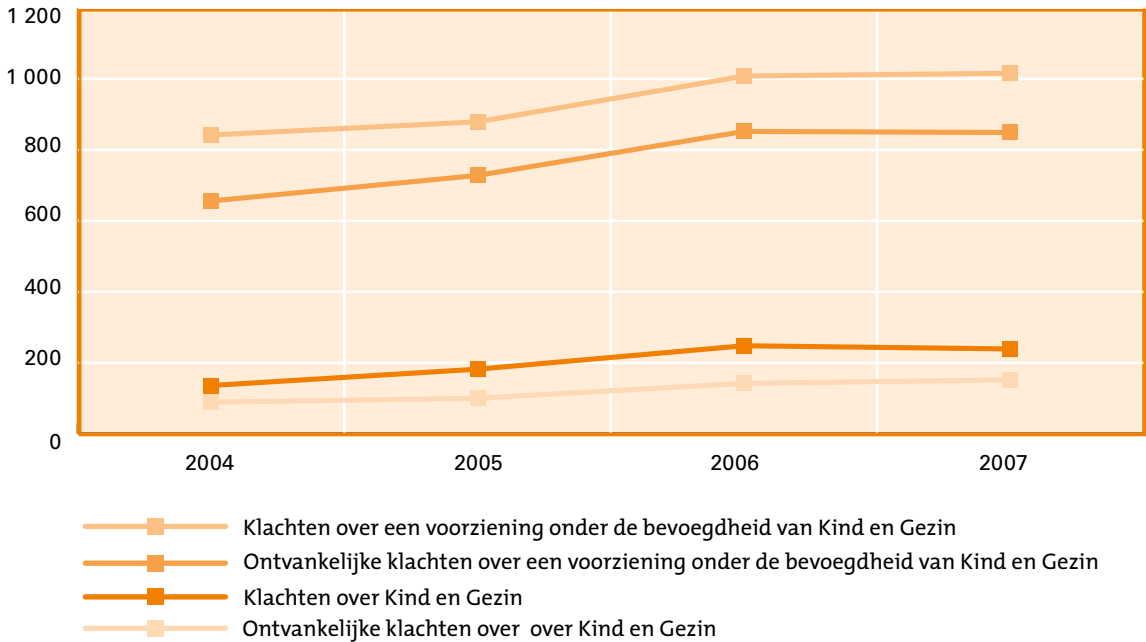


1.1 Aantal dossiers dat in 2007 door de Klachtendienst geopend werd volgens aard van het dossier

De Klachtendienst behandelde verder 81 dossiers over een probleem dat buiten de bevoegdheid van de Klachtendienst van Kind en Gezin viel. Het ging om 40 oproepen over een intrafamiliaal probleem en 41 oproepen over een andere dienst van de Vlaamse overheid of een handelspraktijk. De Klachtendienst zorgde ervoor dat deze dossiers intern werden doorgegeven, zodat Kind en Gezin de oproepers kon helpen door informatie te geven of gepast door te verwijzen.

De Klachtendienst stelde in 2007 in totaal 1255 klachtendossiers op. Net als het aantal oproepen nam het aantal klachten de voorbije jaren stelselmatig toe om in 2007 te stabiliseren. Van de in 2007 opgestelde klachtendossiers hadden er 239 betrekking op de dienstverlening van Kind en Gezin, terwijl 1016 klachten handelden over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin.

## Evolutie ontvankelijke klachten



1.2 Evolutie van het aantal ontvankelijke en onontvankelijke klachten

### Klachten over de dienstverlening van Kind en Gezin

In 2007 waren iets meer dan 6 op de 10 klachten over Kind en Gezin ontvankelijk. De onontvankelijke klachten hadden veelal betrekking op de regelgeving of over het beleid inzake kinderopvang of adoptie.

De klachten over de administratieve diensten (158 in 2007) betreffen zowel de diensten in het hoofdbestuur als die in de provinciale afdelingen, met inbegrip van de Kind en Gezin-Lijn en de Klachtendienst

zelf. Bij 33 van de 80 ontvankelijke klachten kwam de Klachtendienst tot de eindbevinding dat de klacht (minstens deels) gegrond\* was.

*\* De beoordelingscriteria om een klacht (on)gegrond te verklaren worden bepaald door de regelgeving, de principes van behoorlijk bestuur en de ombudsnormen, zoals omschreven door de Vlaamse Ombudsdienst.*

### Klachten over Kind en Gezin

	Ontvankelijke klachten	Onontvankelijke klachten	Totaal
Administratieve en beleidsdiensten Kind en Gezin	80	78	158
Regionale preventieve gezinsondersteuning	69	6	75
Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie	3	3	6
<b>Totaal</b>	<b>152</b>	<b>87</b>	<b>239</b>

1.3 Klachten over Kind en Gezin naar de dienst/afdeling waarover de klacht ging - 2007

# 1. Een open organisatie (vervolg)

Van de klachten over regionaal georganiseerde preventieve gezinsondersteuning die betrekking hebben op een regioteam, een regioteamlid of de regiohuiswerking, werd iets minder dan de helft (33) minstens deels gegrond bevonden. 2 werden beschouwd als een terechte opmerking, 6 waren ongegrond en 22 werden betwist. Zes klachtendossiers konden worden afgesloten zonder tot een eindbevinding te komen, omdat de klager door de geboden informatie meer begrip kon opbrengen voor het verloop van de dienstverlening of omdat het probleem ondertussen was opgelost.

De Klachtendienst ontving in 2007 drie ontvankelijke klachten over de Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie. Eén daarvan, die betrekking had op de lange wachttijd voor de start van een voorbereidingscursus bleek na onderzoek gegrond. Er werden ook drie (onontvankelijke) klachten opgetekend over het beleid inzake adoptie.

Voor de 68 klachten over Kind en Gezin die (deels) gegrond werden bevonden, werden samen 92 ombudsnormen geschonden. Concreet ging het vooral om ontoereikende informatie, onheuse bejegening, het niet-nakomen van een afspraak, niet-correcte beslissingen en lange behandeltermijnen.

## Klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin

Ook met klachten over de voorzieningen die onder de bevoegdheid van Kind en Gezin vallen, kunnen ouders en andere betrokkenen bij de Klachtendienst van Kind en Gezin terecht.

### Evolutie ontvankelijke klachten over voorzieningen

	2003	2004	2005	2006	2007
Over een consultatiebureau	86	60	82	96	<b>137</b>
Over een adoptiedienst, dienst maatschappelijk onderzoek, centrum kinderzorg en gezinsondersteuning of vertrouwenscentrum	19	17	17	20	<b>18</b>
Over een kinderopvangvoorziening	480	579	629	736	<b>694</b>
<i>Erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorziening</i>	197	253	278	279	<b>251</b>
<i>Mini-crèche, zelfstandig(e) onthaalouder/kinderdagverblijf</i>	270	302	329	407	<b>408</b>
<i>Enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang</i>	13	24	22	50	<b>37</b>
<b>Totaal</b>	<b>585</b>	<b>656</b>	<b>728</b>	<b>852</b>	<b>849</b>

1.4 Evolutie van het aantal ontvankelijke klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin per sector

Van de ontvankelijke klachten over de consultatiebureaus had het grootste deel (89%) betrekking op de consultatiebureau-arts. De sterke toename van dit type klachten hangt voor een deel samen met het tekort aan artsen, dat in 2007 erg actueel werd. Er waren ook enkele klachten over een vrijwillige medewerker (5%) en over andere werkingsaspecten zoals de accommodatie (3%).

In 2007 behandelde de Klachtendienst 12 klachten over een adoptievoorziening, waaronder 3 over een adoptiedienst en 9 over een dienst voor maatschappelijk onderzoek. Verder waren er 2 klachten over een centrum voor kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG) en 4 klachten over een vertrouwenscentrum kindermishandeling (VK).

Bij de klachten over kinderopvangvoorzieningen zijn de meest voorkomende thema's veiligheid (25%), pedagogisch functioneren (25%), hygiëne en/of verzorging van de kinderen (22%), communicatiestijl (22%) en personeelsomkadering (17%).

#### **Aanbevelingen naar aanleiding van klachten**

Op basis van de klachtendossiers van 2007 en de ervaringen uit de voorbije werkingsjaren formuleert de Klachtendienst aanbevelingen. Deze worden meegedeeld aan de verschillende afdelingen binnen Kind en Gezin met de vraag aan te geven welke maatregelen er genomen zullen worden om soortgelijke klachten in de toekomst te voorkomen. Op die manier wil Kind en Gezin de klachten van ouders en andere betrokkenen omzetten in verbeteringsacties.

## 2. Vernieuwen en verbeteren achter de schermen

### 2.1 INFORMATISERING

Kind en Gezin kan voor de ondersteuning van zijn activiteiten een beroep doen op een performante ICT-afdeling. De informatisering heeft in het verleden een belangrijke rol gespeeld bij de uitbouw van Kind en Gezin als innovatieve organisatie en is ook vandaag de drijvende kracht achter een aantal vernieuwende projecten.

#### **AnySurfer-label voor de Kind en Gezin-website**

In juli 2007 behaalde de website van Kind en Gezin het AnySurfer-label, een kwaliteitslabel voor websites die voor iedereen toegankelijk zijn, ook voor mensen met een functiebeperking. Slechtzienden, blinden en ouderen ervaren online het vaakst problemen, maar AnySurfer bewaakt ook de toegankelijkheid voor internetgebruikers met motorische en auditieve beperkingen. Om aan de normen van het label te voldoen, werd de website van Kind en Gezin begin 2007 grondig onder handen genomen met bijzondere aandacht voor het optimaliseren van de navigatie, het aanpasbaar maken van lettergroottes en het voorzien in betekenisvolle beschrijvingen bij hyperlinks en afbeeldingen.

#### **Ondersteuning voor de consultatiebureau-artsen: notebooks en extranet**

Om de artsen te ondersteunen bij hun werk op de consultatiebureaus werd in 2007 een pilootproject gestart in de regio's Ieper, Houtland, Neerpelt en Gent. In de consultatiebureaus werden notebooks geplaatst waarop de artsen zich met hun elektronische identiteitskaart kunnen aanmelden. Naast de consultatiebureau-artsen van de piloot-regio's werden intussen ook alle artsen van de andere 60 regio's voorbereid en opgeleid om met de notebooks te werken.

Via de notebooks kunnen ze onder andere het extranet raadplegen, dat behalve nieuwsberichten ook een geïntegreerde afsprakenlijst bevat met de groeicurven en de vaccinatiestatus per kind. Diverse doorverwijsformulieren en attesten kunnen eenvoudig opgeroepen worden.

Ook van thuis uit kan de arts de diverse luiken van het extranet doornemen met daarin allereerste hande nuttige wetenschappelijke gegevens en achtergrondinformatie. Een bijzonder luik vormt het interactieve forum dat artsen in staat stelt

makkelijker met elkaar in contact te komen om over diverse topics te communiceren en elkaars mening te vragen.

#### **Automatisering centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning**

Voortbouwend op de strategische voorstudie omtrent de automatisering van de CKG's die in het najaar van 2006 startte, werd in 2007 gestart met de bouw van een centrale webtoepassing voor alle CKG's. De toepassing moet de CKG's ondersteunen bij hun administratieve en inhoudelijke werking. Er wordt gewerkt met een eenmalige, gebruiksvriendelijke registratie die een uniforme rapportering mogelijk maakt over de CKG's heen. De modulaire aanpak start met de realisatie van een afdwingbaar basisregistratiesysteem, waarmee later een volledig begeleidingsdossier kan worden geïntegreerd.

Het basisregistratiesysteem voorziet in een eenmalige registratie van de gegevens die nodig zijn voor rapportering, een luik aanmelding, de automatische berekening van ouderbijdragen en gegevens die nodig zijn voor facturatie en een luik personeelsbestand. Het volledige basisregistratiesysteem zal in het voorjaar van 2008 door de CKG's in gebruik genomen worden en zal gehost worden bij Kind en Gezin.

#### **Uitbreiding databank Lokaal Overleg Kinderopvang**

De functionaliteit van de databank Lokaal Overleg Kinderopvang (LOVER) werd uitgebreid om een betere opvolging door de consulenten Lokaal Beleid Kinderopvang mogelijk te maken. De aanpassing biedt bovendien een extra dienstverlening aan de gemeenten.

De gegevensstructuur van de databank werd herschikt en uitgebreid om de organisatie van het Lokaal Overleg Kinderopvang beter te vatten. Voor de consulenten werd de mogelijkheid gecreëerd om onder andere adviezen over de beleidsplannen en resultaten van behoefte-enquêtes over het lokaal beleid te registreren. De bijkomende informatie maakt een meer gedetailleerde rapportering mogelijk over de werking van het Lokaal Overleg. De eigen websites of brochures van de gemeenten over lokale kinderopvang kunnen voortaan kenbaar gemaakt worden via de website van Kind en Gezin.

## 2.2 INTERNE CONTROLE

Kind en Gezin hecht veel belang aan de wijze waarop zijn activiteiten en processen beheerst worden en streeft naar voortdurende verbetering op het vlak van interne controle. De realisatie van een intern controlesysteem is de verantwoordelijkheid van het management en moet er concreet toe bijdragen dat de financiën deugdelijk beheerd worden, de processen en procedures efficiënt en effectief uitgevoerd worden, de rapportering deugdelijk en betrouwbaar is en het geheel verloopt volgens de normen, voorschriften en wetgeving die van toepassing zijn.

Voor de evaluatie van de systemen van interne controle bestaat binnen Kind en Gezin een afzonderlijke dienst. Deze dienst is georganiseerd volgens de principes van een auditdienst, met als nuance dat niet aan alle vereisten van een auditdienst is voldaan, aangezien de dienst rechtstreeks aan de administrateur-generaal rapporteert. De dienst opereert los van het operationeel management. Een comité voor de evaluatie van de interne controlesystemen, dat bestaat uit personen die geen operationele bevoegdheden hebben binnen het agentschap, is in oprichting. Dit comité is bevoegd voor de externe evaluatie van de interne controle en voor de kwaliteitsopvolging van de operationele dienst.

Om te kunnen vastleggen welke evaluaties er moeten worden uitgevoerd, maakt de dienst voor de evaluatie van de interne controlesystemen jaarlijks een risicoanalyse op van alle processen die gangbaar zijn binnen het agentschap. Deze risicoanalyse is gestoeld op een kwantitatieve benadering van de risico's die zich voordoen in elk proces. De risicoanalyse rangschikt de processen van hoog risico naar laag risico, waarbij het de bedoeling is dat de processen die de grootste risico's inhouden, prioritair afgedekt worden door een evaluatie van de interne controlesystemen die met deze processen gepaard gaan. Deze risicoanalyse wordt jaarlijks gevalideerd door het Directiecomité van het agentschap. Het is de bedoeling om alle processen binnen Kind en Gezin om de 5 jaar minstens één keer te evalueren.

Na elke evaluatie worden een aantal aanbevelingen geformuleerd omtrent de interne controlesystemen die vasthangen aan een bepaald proces. Het operationeel management moet vervolgens een actieplan indienen waarin de managementreactie op de aanbevelingen opgenomen is, de concrete maatregelen die genomen zullen worden als reactie op de aanbevelingen en het tijdschema. De dienst voor de evaluatie van de interne controlesystemen plant in de regel een opvolgsonderzoek na het verstrijken van het tijdschema voor de aanpassing. Wanneer de dienst echter van oordeel is dat uit de reactie van het operationeel management blijkt dat het risico te hoog blijft, kan hij het actieplan 'escaleren' tot op het hoogste managementniveau om daar met alle betrokken partijen een risico-inschatting te doen.

Naast het louter bestuderen en evalueren van de interne controlesystemen, ontplooit de dienst voor de evaluatie van de interne controlesystemen eveneens consultingactiviteiten. Dergelijke opdrachten worden alleen uitgevoerd op verzoek van het management en in zoverre ze een toegevoegde waarde kunnen bieden op het vlak van het risicomanagement, het beheer van het agentschap en het verbeteren van de processen van het agentschap.

In 2007 voerde de dienst vooral consultancy-activiteiten uit in verband met het integriteitsbeleid van het agentschap (binnen het Integriteitscomité), de opzet van een systeem van gestructureerd risicomanagement (Enterprise Risk Management), de evaluatie van het crisisplan en het crisiscommunicatieplan en de opzet van een proces van bedrijfscontinuïteit (Business Continuity).



# HOOFDSTUK 2

# KINDEROPVANG

# 1. Trends, realisaties en plannen

## Vaststellingen en trends

- Na een jarenlange dalende trend neemt het geboortecijfer in Vlaanderen sinds 2003 opnieuw geleidelijk toe.
- Ruim de helft van de kinderen van 3 maanden tot 3 jaar maakt regelmatig gebruik van kinderopvang.
- Het gebruik van kinderopvang nam de voorbije decennia gestaag toe in Vlaanderen, mede onder invloed van de stijgende arbeidsdeelname van vrouwen.
- Allochtone kinderen en kinderen in een kansarm gezin maken veel minder gebruik van kinderopvang, maar ook in deze groepen is het gebruik van kinderopvang toegenomen.
- Eén op de tien ouders die op zoek gaat naar formele opvang vindt er geen. Dit treft voornamelijk alleenstaande ouders, ouders zonder job, laaggeschoolde ouders en ouders van allochtone origine.
- De opleidingsvereisten om in de kinderopvangsector te kunnen werken, liggen in Vlaanderen lager dan in de meeste andere Europese landen.

*Raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' voor meer vaststellingen en trends.*

## Realisaties in 2007

- Kind en Gezin selecteerde en begeleidde zestien proefprojecten die de kaderprincipes voor de werking van een Centrum voor Kinderopvang (CKO) in de praktijk zullen uitproberen. We ondersteunden hen in het versterken van de sociale functie door een opleidingsmodule aan te bieden.
- Kind en Gezin zorgde voor de toewijzing van de middelen die de Vlaamse Regering ter beschikking stelde voor flexibele en occasionele kinderopvang.
- Het experiment buurt- en nabijheidsdiensten (BND) werd geëvalueerd en Kind en Gezin heeft regelgeving voorbereid om de BND-projecten als lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang structureel te verankeren binnen het kinderopvanglandschap.
- In het najaar van 2007 werd een eerste rondetafeloverleg georganiseerd over het zelfstandig ondernemen in de kinderopvang.
- Na de positieve eindevaluatie van het experiment samenwerkende onthaalouders werd de structurele inbedding van deze samenwerkingsvorm in de regelgeving voorbereid.
- Kind en Gezin zorgde voor de implementatie van het nieuwe besluit aangaande de rol van het lokaal bestuur als lokale regisseur kinderopvang.
- Het partnerschap met ECEGO (Expertise Centrum voor ErvaringsGericht Onderwijs - K.U.Leuven) werd verlengd.
- Kind en Gezin ondernam verdere acties om de medisch-preventieve begeleiding van alle kinderen in alle opvangvormen te versterken.

## Plannen voor 2008

- Kind en Gezin zorgt op basis van een aantal objectieve criteria voor de toewijzing van de middelen die ter beschikking werden gesteld voor het creëren van ca. 800 nieuwe opvangplaatsen in kinderdagverblijven en ca. 300 in diensten voor onthaalouders.  
In 2008 worden ook de vergoedingen toegekend voor 500 bijkomende plaatsen in mini-crèches. Kind en Gezin zorgt ten slotte voor de implementatie van de middelen die via het Generatiepact ter beschikking werden gesteld voor de creatie van plaatsen via de toekenning van gesco's.
- Kind en Gezin zorgt voor de evaluatie van het actieplan flexibele en occasionele opvang.
- Er wordt een eindevaluatie opgemaakt van de proefprojecten die de principes van de werking van een Centrum voor Kinderopvang uitgeprobeerd hebben en er worden beleidsvoorstellen geformuleerd voor de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.
- Kind en Gezin stimuleert de lokale netwerking tussen zelfstandige opvangvoorzieningen.
- Kind en Gezin levert beleidsvoorbereidend werk met het oog op de evolutie naar een eenvormig vergunningskader voor kinderopvang.
- Kind en Gezin zorgt samen met zijn partner, het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind (VBJK), voor de verspreiding van de producten die werden ontwikkeld binnen het Europese EQUAL 'ECCE AMA Improving Childcare'-project.
- Kind en Gezin wil opvangvoorzieningen inhoudelijk ondersteunen bij het uitbouwen van een inclusief opvangaanbod voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte.
- Kind en Gezin blijft zorgen voor de ondersteuning van de lokale besturen in hun lokale regio's, onder meer door het ontwikkelen van een verwerkingsmodule voor de al eerder ter beschikking gestelde vragenlijst.



## 2. Kerncijfers

### Overzicht kinderopvang

	Aantal voorzieningen	Aantal opvangplaatsen		Aantal aanwezige kinderen		
		Absoluut	Per 1000 kinderen <sup>(1)</sup>	Voor-schools <sup>(2)</sup>	Buiten-schools	Totaal
<b>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</b>	<b>818 <sup>(3)</sup></b>	<b>73 012</b>	<b>226,2</b>	<b>54 721</b>	<b>64 819</b>	<b>119 540</b>
<i>Kinderdagverblijven</i>	343	15 438	68,9	19 744	176	19 920
<i>Diensten voor onthaalouders</i>	194	30 713 <sup>(4)</sup>	157,3 <sup>(4)</sup>	34 918	6 990	41 908
<i>Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven</i>	35	1 057	n.v.t.	25 <sup>(5)</sup>	2 229	2 254
<i>Initiatieven voor buitenschoolse opvang</i>	246	28 804	n.v.t.	34 <sup>(5)</sup>	55 424	55 458
<b>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</b>	<b>2 337</b>	<b>31 205</b>	<b>118,5</b>	<b>28 878</b>	<b>5 263</b>	<b>34 141</b>
<i>Mini-crèches</i>	979	15 959	69,6	16 653	1 910	18 563
<i>Zelfstandige kinderdagverblijven</i>	180	8 178	14,2	4 894	2 235	7 129
<i>Zelfstandige onthaalouders</i>	1 178	7 068 <sup>(4)</sup>	34,6 <sup>(4)</sup>	7 331	1 118	8 449
<b>Algemeen totaal</b>	<b>3 155 <sup>(3)</sup></b>	<b>104 217</b>	<b>344,7</b>	<b>83 599</b>	<b>70 082</b>	<b>153 681</b>

#### 2.1 Overzicht van

- het aantal erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en het aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht op 31 december 2007
- het aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht op 31 december 2007
- het aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest op 31 december 2007
- het aantal aanwezige kinderen volgens soort opvang in de week van 1 februari 2007

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen.

Het is evenwel niet mogelijk om het aantal plaatsen dat gebruikt wordt voor buitenschoolse opvang te ramen. Het aantal plaatsen in voorzieningen die alleen buitenschoolse opvang aanbieden, werd wel in mindering gebracht

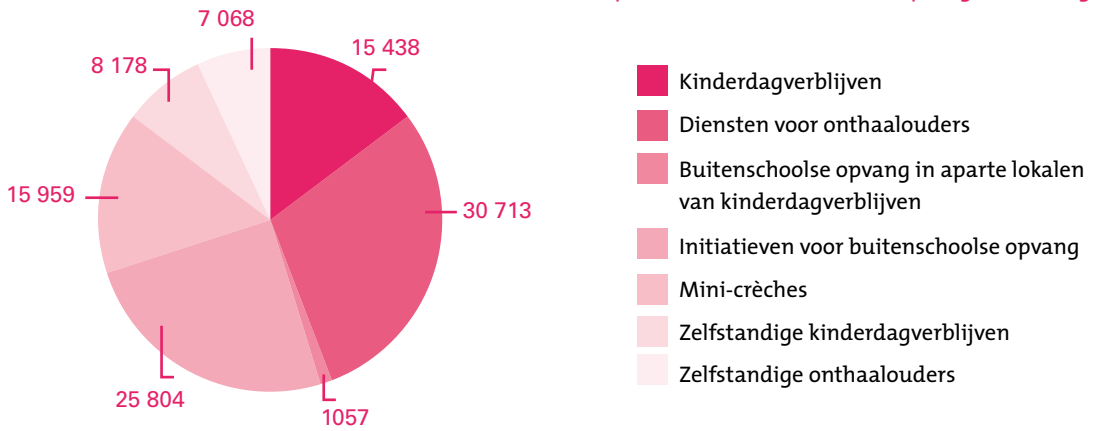
(2) Kinderen die nog niet naar school gaan of kinderen in de overgangperiode tussen opvang en basisschool

(3) Om dubbeltellingen te vermijden is de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van de kinderdagverblijven niet opgenomen in het totaal

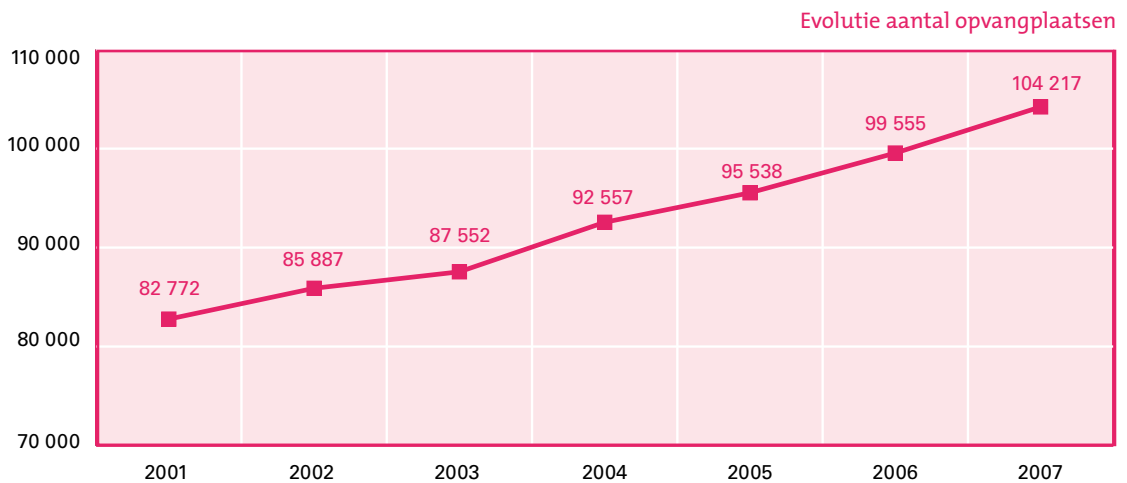
(4) Eigen kinderen onder de 6 jaar inbegrepen

(5) Het gaat hier om kinderen die slechts deeltijds naar school gaan en gedurende een bepaald dagdeel tijdens de schooluren in de opvangvoorziening worden opgevangen

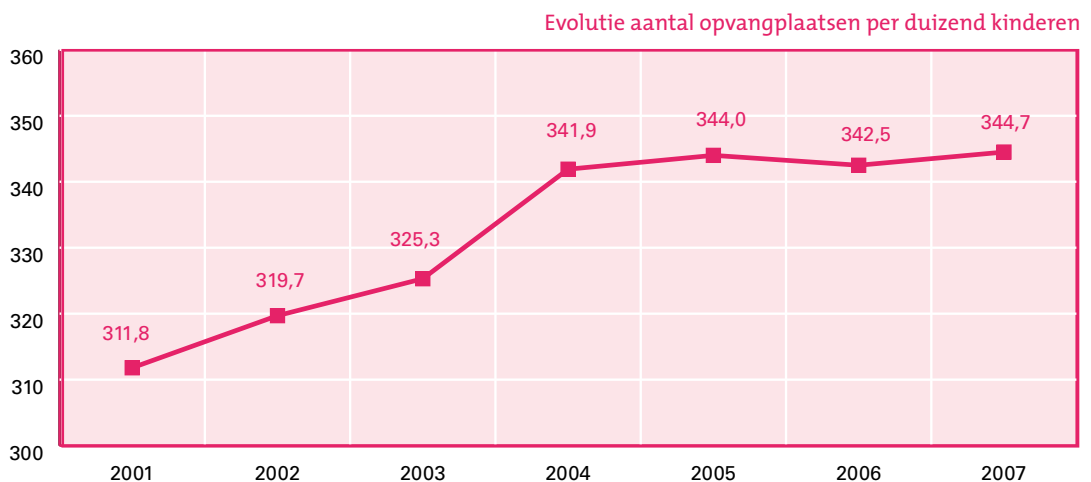
## Aantal plaatsen in de verschillende opvangvoorzieningen



2.2 Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht - 2007

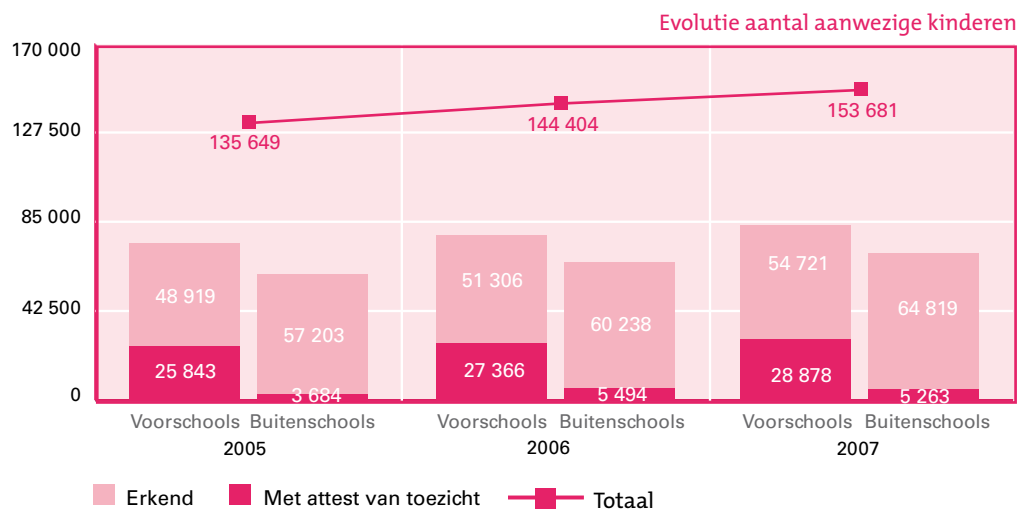


2.3 Evolutie van het totale aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht

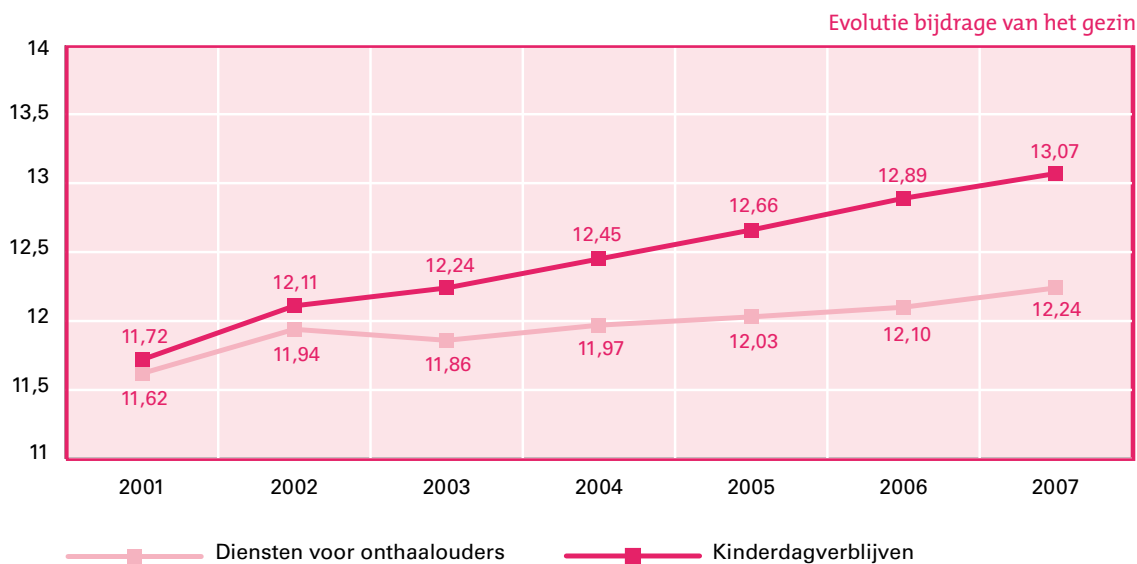


2.4 Evolutie van het aantal opvangplaatsen per duizend kinderen onder de drie jaar in het Vlaamse Gewest

## 2. Kerncijfers (vervolg)



2.5 Evolutie van het aantal aanwezige kinderen in de week van 1 februari volgens soort opvang



2.6 Gemiddeld betaalde bijdrage van het gezin in de erkende kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders in euro voor een volle verblijfsdag

*Raadpleeg het Jaarverslag Kinderopvang op onze website voor meer gedetailleerd cijfermateriaal.*

## 3. Activiteiten en projecten

*Kind en Gezin is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid inzake kinderopvang, dat wordt uitgezet door de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Kind en Gezin organiseert zelf geen opvang, maar is verantwoordelijk voor de regie van de kinderopvang in Vlaanderen en Brussel. Dit wordt concreet vertaald in de volgende vijf kernopdrachten:*

- *Afstemmen van vraag en aanbod.*
- *De lokale besturen betrekken bij de regie van de kinderopvang en hen ondersteunen in hun lokale regierol.*
- *Toestemming geven voor het opstarten van kwaliteitsvolle kinderopvang en deze opvang opvolgen in het kader van de ondersteuning van zijn werking.*
- *Een intermediaire rol spelen bij de financiering van de opvangvoorzieningen.*
- *De kwaliteit van de kinderopvang bevorderen.*

*Hieronder lichten we deze vijf kernopdrachten nader toe.*

### 3.1 AFSTEMMEN VAN VRAAG EN AANBOD

#### 3.1.1 BIJKOMENDE PLAATSEN IN DE KINDEROPVANG MOGELIJK MAKEN

Kind en Gezin zorgt voor de toewijzing van de middelen voor nieuwe plaatsen in de erkende opvangsector, die door de Vlaamse Regering worden vrijgemaakt. De basis hiervoor zijn het verdelingsinstrument voor inkomensgerelateerde opvangplaatsen over arrondissementen in het Vlaamse Gewest en de rangschikking van gemeenten in het arrondissement. Voor het verdelingsinstrument worden, op basis van een aantal parameters en rekening houdend met bepaalde beleidsdoelstellingen, de vraag en het aanbod tegenover elkaar uitgezet op provinciaal en arrondissementeel niveau. De gemeentelijke rangschikking houdt daarnaast ook rekening met een aantal andere parameters en beleidsdoelstellingen en situeert de gemeente daarbij telkens ten opzichte van de andere gemeenten uit het arrondissement. De middelen voor nieuwe plaatsen worden toegekend in volgorde van de rangschikking van de gemeenten binnen het arrondissement. Bij de toekenning kan ook rekening gehouden worden met enkele dossiergebonden elementen, zoals de snelheid van realisatie, de aandacht voor kwetsbare groepen, het bezettingspercentage, enz.

#### Projecten in de kijker

##### Vernieuwing Vlaamse kinderopvang

Eind 2005 werd een eerste versie van een conceptueel kader voor een nieuwe organisatie van de Vlaamse kinderopvang voorgesteld. De kern van de vernieuwing is enerzijds het lokaal/regionaal samenwerken van opvangvoorzieningen aan opvang die voor alle gezinnen toegankelijk is en die de drie maatschappelijke functies van de opvang (economisch, pedagogisch en sociaal) waarmaakt en anderzijds het ontwikkelen van een eenvormig vergunningskader.

In het najaar van 2006 werden de voorbereidingen getroffen voor het opstarten van een aantal proefprojecten die de krijtlijnen uit het conceptueel kader in de praktijk zullen trachten te vertalen. In zo'n proefproject werken opvangvoorzieningen samen aan een lokaal en/of regionaal sociaal-pedagogisch opvangproject om de kinderopvang nog beter af te stemmen op de lokale opvangbehoeften. Door het ontwikkelen en toepassen van een gericht en gecoördineerd opnamebeleid en door het uitwerken van een coördinatiesysteem voor opvangvragen, trachten de proefprojecten de economische, pedagogische en sociale functie van kinderopvang gelijkwaardig te realiseren.

De projectoproep, gelanceerd in december 2006, resulteerde eind februari 2007 in 55 projectkandidaturen. Deze werden inhoudelijk beoordeeld door een jury, samengesteld uit deskundigen van Kind en Gezin en een vertegenwoordiging van gebruikersorganisaties en van de wetenschappelijke wereld. In mei 2007 werden 16 proefprojecten geselecteerd. Met een formele startdag begin juni gingen de proefprojecten onder opvolging en begeleiding van drie projectbegeleiders van Kind en Gezin aan de slag. De toetsing van de gegroeide praktijken aan het vooropgestelde CKO-concept moet eind 2008 leiden tot een verbreed inzicht in óf, hóé en onder welke voorwaarden dit samenwerkingsconcept ruimer in de Vlaamse kinderopvang kan worden geïmplementeerd met het oog op een kwaliteitsvolle, toegankelijke kinderopvang die voor elk kind zo veel mogelijk kansen kan creëren.

### **Actieplan flexibele en occasionele kinderopvang**

Midden 2006 keurde de Vlaamse Regering een actieplan voor flexibele en occasionele kinderopvang goed, waarvoor ruim 18 miljoen euro werd vrijgemaakt. Het actieplan behelst een aantal maatregelen voor de verschillende kinderopvangsectoren en werd in het voorjaar van 2007 inhoudelijk uitgewerkt en in een regelgeving gegoten.

In mei 2007 werd het actieplan officieel gelanceerd. Voorzieningen kregen tot eind juni 2007 de tijd om aanvragen in te dienen. Over de verschillende acties heen kreeg Kind en Gezin meer dan 600 aanvragen binnen. Tussen juli en oktober werden deze aanvragen beoordeeld en per actie tegen elkaar afgewogen volgens de uitgewerkte beslissingsregels en beoordelingscriteria. De erkennings- en toestemmings-beslissingen vonden gefaseerd plaats. Eind juli werden de eerste 'erkende ondernemingen' erkend, eind september de eerste gemandateerde voorzieningen en lokale diensten voor buurtgerichte opvang. In oktober en november werd beslist over de toekenning van de urenpakketten, ploegplaatsen en plaatsen voor occasionele opvang aan kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang.

### **Rondetafeloverleg zelfstandig ondernemen in de kinderopvang**

De laatste jaren is het aantal opvangvoorzieningen met een attest van toezicht sterk gestegen. Hierdoor zijn ook enkele sectorgebonden problematieken prominenter in zicht gekomen. De voornaamste daarvan hebben te maken met de fiscale vrijstelling op financiële tegemoetkomingen in de kinderopvang, het sociaal statuut en de problematiek van (schijn)-zelfstandigheid, de plaats van de zelfstandigen in het kinderopvanglandschap en, zeer specifiek, de financiële leefbaarheid van de mini-crèches. De oplossingen voor deze problemen vragen input en inzet van meerdere actoren die zich in het veld van de zelfstandige kinderopvang bevinden en van andere overheidsdiensten (bijvoorbeeld de FOD Financiën), meer bepaald op het vlak van ondernemerschap. Daarom organiseerde Kind en Gezin in 2007 een eerste rondetafeloverleg met vertegenwoordigers van de zelfstandige sector, waarbij de problemen geïnventariseerd werden. In 2008 zal dit rondetafeloverleg een vervolg krijgen om de acties ter oplossing op gang te trekken.

### **Eindevaluatie experiment buurt- en nabijheidsdiensten**

In 2004 werd het experiment buurt- en nabijheidsdiensten kinderopvang (BND's) opgestart. Dit experiment werd in 2007 geëvalueerd op basis van de werkingsverslagen van de BND-projecten en de registratiegegevens met betrekking tot de bezetting en de bereikte doelgroep. Het experiment werd positief geëvalueerd. In het algemeen realiseren de BND-projecten een laagdrempelige en kwaliteitsvolle kinderopvang waarbij ze erin slagen hun doelgroep te bereiken. Binnen het EQUAL 'ECCE AMA Improving Childcare'-project werd geïnvesteerd in het vormgeven van een ouderbeleid, een kindbeleid, een buurtbeleid en een personeels-beleid. Eind 2007 werd ook de regelgeving voorbereid die de structurele integratie van de BND-projecten binnen het kinderopvanglandschap als lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang zal regelen. Deze regelgeving is vanaf 2008 van kracht.

### **Eindevaluatie experiment samenwerkende onthaalouders**

Kind en Gezin startte in augustus 2002 met een experiment waarbij samenwerking 'onder hetzelfde dak' tussen twee onthaalouders aangesloten bij een dienst voor onthaalouders mogelijk werd. De experimentele fase is op 31 december 2007 beëindigd. Een algemene vaststelling na vijf jaar is dat de samenwerkingsvorm veel gebruikt wordt, in zeer diverse vormen. Ook ouders vragen naar samenwerkende onthaalouders. Voordelen van deze samenwerkingsverbanden zijn het doorbreken van het isolement van onthaalouders, het onderlinge uitwisselen van ervaringen, de positieve gevolgen voor de verzekering en het statuut van onthaalouders en het feit dat andere en meer opvangvragen mogelijk zijn (voornamelijk deeltijdse en buitenschoolse opvang). Mogelijke valkuilen zijn dat er schijnsamenwerkingsverbanden kunnen ontstaan, dat onenigheid kan rijzen, dat samenwerkingsverbanden administratief gezien meer werk met zich meebrengen en dat er mogelijke gevaren zijn in verband met het fiscaal en sociaal statuut van de aangesloten onthaalouders. Met de nodige aandacht voor deze valkuilen zal deze samenwerkingsvorm in 2008 structureel in de regelgeving ingebed worden.



## 3. Activiteiten en projecten (vervolg)

### 3.1.2. OUDERS EN STARTENDE VOORZIENINGEN INFORMEREN

Kind en Gezin ondersteunt ouders in hun zoektocht naar opvang door het beschikbaar stellen van opvangadressen via de Kind en Gezin-Lijn en de website. Via deze kanalen en via brochures geeft Kind en Gezin ook algemene informatie over de opvang: de soorten opvang, de prijs voor opvang, tips voor het vinden van een opvang die het best aansluit bij de behoeften van de ouders, enz.

Voor wie een opvangvoorziening wil starten of wil starten als onthaalouder stelt Kind en Gezin startersmappen ter beschikking, en ook op de website en bij de Kind en Gezin-Lijn kunnen potentiële starters terecht voor informatie. Jaarlijks organiseert Kind en Gezin infomarkten 'Starten met opvang', waar geïnteresseerden terecht kunnen voor individueel advies. Naast medewerkers van Kind en Gezin, zoals een dossierbeheerder, een plandeskundige, een kwaliteitsambtenaar, zijn er ook vertegenwoordigers van externe organisaties aanwezig, zoals een fiscaal adviseur, een medewerker van een sociaal verzekeringsfonds en een medewerker van het Vlaams Agentschap Ondernemen (VLAO). Ook bestaande opvangvoorzieningen zijn aanwezig om hun ervaringen te delen.

### 3.2 DE LOKALE BESTUREN BETREKKEN BIJ DE REGIE VAN DE KINDEROPVANG EN HEN ONDERSTEUNEN IN HUN LOKALE REGIEROL

Het Lokaal Overleg Kinderopvang vindt zijn ontstaan in de regelgeving van 1997 in verband met de organisatie van de buitenschoolse opvang. Het Lokaal Overleg brengt iedereen samen die bezig is met kinderen, met erkende en zelfstandige opvangvoorzieningen, scholen, ouders, jeugdwerk en lokale besturen als voornaamste partners. Het Lokaal Overleg Kinderopvang wordt ondersteund door de consultants lokaal beleid kinderopvang van Kind en Gezin.

In 2007 werd een besluit goedgekeurd dat de rol vastlegt van het lokaal bestuur, het Lokaal Overleg Kinderopvang en Kind en Gezin inzake de lokale regie van de kinderopvang. Dit besluit brengt een aantal belangrijke wijzigingen met zich mee. Zo wordt het lokaal beleidsplan kinderopvang voortaan opgemaakt door het lokaal bestuur, dat de eind-

verantwoordelijkheid draagt voor het lokaal beleid kinderopvang. Het lokaal beleidsplan kinderopvang beperkt zich niet tot de buitenschoolse opvang en het aanbod van het lokaal bestuur zelf: het heeft betrekking op het geheel van de kinderopvang in de gemeente en maakt deel uit van het lokaal sociaal beleidsplan. Tegelijk wordt het Lokaal Overleg Kinderopvang een gemeentelijke adviesraad. Het adviseert het lokaal bestuur over het lokaal beleid kinderopvang en de uitbouw van opvangvoorzieningen in de gemeente. Het lokaal bestuur legt de samenstelling en de interne werking van het Lokaal Overleg Kinderopvang vast. Kind en Gezin ondersteunt het lokaal bestuur bij het opstarten en organiseren van een Lokaal Overleg Kinderopvang en bij de opmaak van het lokaal beleidsplan kinderopvang. Bij de toewijzing van nieuwe middelen zal Kind en Gezin in de toekomst ook advies vragen aan het lokaal bestuur.

#### Project in de kijker

##### **Ontwikkeling van een instrument voor het in kaart brengen van de lokale behoefte aan kinderopvang**

Kind en Gezin ontwikkelde, in samenwerking met het onderzoeksbureau MAS uit Leuven, vier vragenlijsten voor een schriftelijke bevraging van het gebruik van en de behoefte aan opvang voor kinderen tot en met de lagere school in de gemeente. Het resultaat van de bevraging geeft een beeld van het gebruik van opvang in de gemeente, van de wensen van de huidige gebruikers en van de wensen van degenen die momenteel nog geen gebruikmaken van opvang en maakt het mogelijk om na te gaan of het opvangaanbod in de gemeente voldoet. Het kan een belangrijke input betekenen bij het uittekenen van een lokaal beleid inzake kinderopvang.

De vragenlijsten werden begin 2007 ter beschikking gesteld van de lokale besturen en van het Lokaal Overleg Kinderopvang. Ze zijn eveneens te downloaden op de website van Kind en Gezin. 12% van de gemeenten maakte al gebruik van een of meerdere vragenlijsten. Nog eens 21% van de gemeenten nam een bevraging van de ouders mee als beleidsdoelstelling.

Momenteel wordt onderzocht hoe Kind en Gezin de lokale besturen kan ondersteunen bij het verwerken van de vragenlijsten.

### 3.3 TOESTEMMING GEVEN VOOR HET OPSTARTEN VAN KWALITEITSVOLLE KINDEROPVANG EN DEZE OPVANG OPVOLGEN IN HET KADER VAN DE ONDERSTEUNING VAN ZIJN WERKING

Iedereen die op bestendige wijze en al dan niet tegen betaling kinderen jonger dan 12 jaar opvangt, moet deze opvangactiviteit melden aan Kind en Gezin. Ouders en verwanten tot en met de vierde graad en opvang die georganiseerd wordt in het thuismilieu van het kind zijn vrijgesteld van deze plicht tot melding.

Kind en Gezin geeft een attest van toezicht of een erkenning aan de opvang die voldoet aan de wettelijke voorwaarden die op de betreffende opvangvoorziening van toepassing zijn. Regelmatig wordt geëvalueerd of nog altijd aan deze voorwaarden is voldaan. Als de opvang niet meer voldoet aan de wettelijke voorwaarden, kan de erkenning of het attest van toezicht worden ingetrokken. Kind en Gezin baseert zich hiervoor op de bevindingen van het Agentschap Inspectie, dat inspectieambtenaren uitsuurt die ter plaatse bekijken of de voorziening in kwestie aan de wettelijke vereisten voldoet.

### 3.4 EEN INTERMEDIAIRE ROL SPELEN BIJ DE FINANCIERING VAN DE OPVANGVOORZIENINGEN

De Vlaamse Regering bepaalt het budget dat aan kinderopvang wordt besteed. Kind en Gezin zorgt ervoor dat de subsidies en financiële vergoedingen bij de opvang terecht komen volgens de regels die door de Vlaamse Regering werden vastgelegd.

### 3.5 DE KWALITEIT VAN DE KINDEROPVANG BEVORDEREN

#### 3.5.1 KWALITEIT BEVORDEREN, SAMEN MET DE PARTNERS

Kind en Gezin ondersteunt de kinderopvang bij het werken aan de kwaliteit. Kind en Gezin geeft hiervoor info en aanbevelingen, bv. ter preventie van wiegendoed, en stelt gratis brochures ter beschikking. Iedere opvangvoorziening die een attest van toezicht of een principieel akkoord krijgt, ontvangt gratis een volledig informatiepakket over kwaliteit, waaronder Het Grote Kinderopvangboek, een volledig naslagwerk over kwaliteit in de opvang. Op de website van Kind en Gezin vinden voorzieningen nog meer informatie over kwaliteit.

In 2007 ontving elke opvangvoorziening in Vlaanderen ook gratis de 'KIDDO-scheurkalender 2008' met dagelijkse praktische tips op het vlak van activiteiten, zoals liedjes, spelletjes, knutseltips, boeken, gespreksonderwerpen met kinderen, eten, drinken, ... Bovendien kreeg elke voorziening een Voorleeskrant en een pakket met materiaal van de Stichting Lezen ter bevordering van het voorlezen en het lezen in het algemeen. Voorts werd het tijdschrift Kinderen in Europa met als thema meertaligheid verspreid in de voorschoolse groepsopvang. Het nummer beschrijft een aantal Europese voorbeelden van hoe je vroege tweetaligheid of meertaligheid, vanaf de geboorte of ten gevolge van migratie, kan ondersteunen.

Daarnaast kunnen opvangvoorzieningen terecht bij de Kwaliteitshelpdesk van Kind en Gezin met vragen over hun dienstverlening aan ouders en kinderen, de infrastructuur, het personeel, enz. In 2007 kwamen er 565 vragen binnen op de Kwaliteitshelpdesk. De meeste vragen situeren zich in de domeinen gezondheid en ziekte (23%) en veiligheid en gevaar (17%). Vervolgens komen de thema's gebouw en infrastructuur (10%) en voeding (8%) aan de orde.

Ook via het organiseren van studiedagen tracht Kind en Gezin de kwaliteit van de opvang te bevorderen en het management te versterken. In 2007 werden twee studiedagen georganiseerd: een over ouderbeleid en een over verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid in de kinderopvang.

Kind en Gezin doet ook een beroep op zijn partners om de kwaliteit van de opvangvoorzieningen te verbeteren.

Sinds 2003 heeft Kind en Gezin een overeenkomst met ECEGO - het ExpertiseCentrum voor Ervarings-Gericht Onderwijs van professor Laevers, verbonden aan de K.U. Leuven - om de kwaliteit van de opvang te bevorderen vanuit de invalshoek van het kind. ECEGO ontwikkelde ZiKo, het zelfevaluatie-instrument voor het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen in de opvang. Daarnaast organiseerde ECEGO trainingen voor de hele kinderopvang om te leren werken met het instrument en verzamelde ECEGO heel wat gegevens over het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen in de Vlaamse kinderopvang. In 2006 liep de eerste overeenkomst tussen Kind en Gezin en ECEGO af.

In juni 2007 besliste de Vlaamse Regering om het partnerschap tussen ECEGO en Kind en Gezin te

## 3. Activiteiten en projecten (vervolg)

verlengen voor het uitdragen van hun expertise. De nieuwe samenwerkingsovereenkomst heeft drie grote doelstellingen.

Een eerste doelstelling is het organiseren van trainingen in het gebruik van ZiKo als zelfevaluatie-instrument voor voorzieningen met een attest van toezicht, diensten voor onthaalouders en gemelde buitenschoolse opvang. Deze sectoren werden in het eerste project van ECEGO vrij weinig bereikt. Het doel is om deze sectoren vertrouwd te maken met ZiKo.

De tweede doelstelling richt zich naar de sectoren die al vertrouwd zijn met het instrument, namelijk de erkende kinderdagverblijven en de initiatieven voor buitenschoolse opvang. Hier is het doel om hen te ondersteunen in het effectieve en systematische gebruik van ZiKo. Concreet worden er ZiKo-netwerken opgericht voor uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden. Daarnaast wordt het bestaande ZiKo-materiaal aangevuld met nieuw beeldmateriaal en zal de checklist van het instrument geoptimaliseerd worden.

Een laatste doelstelling bestaat uit verder onderzoek van het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen in de opvang. Het doel is hier om bijkomende gegevens te verzamelen over hoe het gesteld is met het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen in de sectoren van de zelfstandige opvang en gemelde opvang in Vlaanderen.

Het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind is sinds 2003 partner van Kind en Gezin. Het VBJK verbindt zich ertoe om op een resultaat-gerichte manier mee inhoud te geven aan de uitvoering van het beleid inzake het jonge kind, van de missie van Kind en Gezin en van het hieraan gekoppelde beleidsplan.

Het partnerschap wordt geconcretiseerd in:

- het verstrekken van advies aan Kind en Gezin over het beleid inzake het jonge kind;
- het op een wetenschappelijk onderbouwde wijze opzetten van projecten en het aanleveren van didactisch materiaal m.b.t. de kinderopvang, m.b.t. vernieuwde concepten over opvoeden, m.b.t. diversiteit in de opvoeding en m.b.t. het begeleiden en opleiden van medewerkers in de kinderopvang;
- het uitgeven van een kwaliteitsvol tijdschrift voor de kinderopvang.

Er wordt nauw samengewerkt met Kind en Gezin voor o.a. het Europese EQUAL 'ECEC AMA Improving Childcare'-project, dat in 2005 van start ging. Dit laatste ambitieuze project heeft vier doelstellingen:

- Het integreren van de sociale functie van kinderopvang in het vormings-, opleidings- en bijscholingsaanbod inzake kinderopvang door het ontwikkelen van opleidingsmodules en het realiseren van een handboek voor leidinggevenden.
- Het verankeren en verspreiden van de bestaande expertise van buurtgerichte kinderopvang en van de buurt- en nabijheidsdiensten naar de hele kinderopvangsector.
- Het ontwikkelen van een dvd die intermediairen (welzijnswerkers, lokale actoren, werkinkels, enz.) kan ondersteunen bij het toeleiden van maatschappelijk kwetsbare gezinnen naar de kinderopvang. Deze dvd maakt duidelijk hoe kinderopvang als hefboom kan dienen voor zowel het vinden van werk, het volgen van een opleiding als voor de ondersteuning in het opvoedingsproces.
- Het ontwikkelen van een selectie-instrument voor onthaalouders en een startopleiding voor onthaalouders met nieuwe leervormen.

### 3.5.2 MEDISCHE PREVENTIE EN VEILIGHEID

In 2005 werd een vernieuwde aanpak van veiligheid en medische preventie in de kinderopvang goedgekeurd. Dit concept heeft tot doel de medisch-preventieve begeleiding van alle kinderen in alle opvangvormen te versterken. De acties zijn gericht op voedselveiligheid, voorkoming van ongevallen en incidenten, een goede aanpak bij infectieziekten, algemene hygiëne en preventie van wiegendoed.

In 2007 resulteerde dit in de volgende concrete acties:

- De brochure 'Medische preventie en veiligheidspreventie in de kinderopvang', waarin een overzicht wordt gegeven van de opdrachten van de kinderopvang op het vlak van medische preventie en veiligheid, werd in 2007 bezorgd aan alle opvangvoorzieningen en onthaalouders.
- Het project basisopleiding 'Levensreddend handelen bij baby's en peuters' voor onthaalouders en begeleid(st)ers van 0- tot 3-jarigen, dat in 2005 van start ging, liep eind 2007 ten einde. 2076 begeleid(st)ers namen in 2007 deel aan de opleiding en kregen van Kind en Gezin een financiële tegemoetkoming van 20 euro per persoon. Na drie jaar werking betekent dit concreet dat in totaal 5285 onthaalouders en begeleid(st)ers werden opgeleid. Opgesplitst naar opvangvorm komt dit neer op 66,3% van de begeleid(st)ers in erkende kinderdagverblijven. Tevens werd 65%

van de mini-crèches bereikt. Ondanks de verhoogde aandacht voor onthaalouders bij de promotie van het project gedurende het laatste werkingsjaar, blijven de onthaalouders achterop: respectievelijk 23,6% van de aangesloten onthaalouders en 12,7% van de zelfstandige onthaalouders werden bereikt. In 2007 ging een gelijksoortig project voor begeleid(st)ers van 2,5- tot 12-jarigen van start. Dit project loopt tot en met 2009. In 2007 werden al 399 deelnemers geregistreerd.

### 3.5.3 COMPETENTIEBEVORDERING EN PROFESSIONALISERING

Kind en Gezin timmert op verschillende manieren aan de weg om de competenties van de personen die in de kinderopvang werken te verbeteren. De maatschappelijke belangen hierbij zijn groot: er moet voldoende goede instroom mogelijk zijn voor de sterk gegroeide sector, er moeten mogelijkheden komen voor een gezonde horizontale en verticale mobiliteit binnen kinderopvang en er moet werk gemaakt worden van een algemene competentieverbetering om te beantwoorden aan de maatschappelijke verwachtingen ten aanzien van de kwaliteit van kinderopvang.

Mede op aansturen van Kind en Gezin heeft de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, samen met de Vlaamse minister van Onderwijs en Werk, het initiatief genomen om een denkgroep 'geïntegreerd competentiebeleid voor kinderopvang' op te richten, waarbij de beleidsdomeinen Werk, Onderwijs en Sociale Economie en experts betrokken worden. Het doel van deze denkgroep is na te gaan hoe het competentiebeleid voor kinderopvang vorm moet krijgen en er tegelijkertijd voor te zorgen dat er voldoende instroommogelijkheden naar werken in kinderopvang komen. De denkgroep is in 2007 driemaal samengekomen. Het resultaat was onder meer richtinggevend voor het uitwerken van opleidings- en begeleidingstrajecten voor doelgroepwerknemers die in de kinderopvang zullen werken (middelen actieplan flexibele en occasionele opvang). De denkgroep zal in 2008 voortwerken. Op initiatief van de verantwoordelijke minister zal dan in overleg met de sociale partners een concrete implementatiestrategie uitgewerkt worden.

In het volwassenenonderwijs werd, mede op aangeven van Kind en Gezin, de mogelijkheid gecreëerd om een officieel certificaat 'begeleider buitenschoolse opvang' te behalen (940 uren - modulair). De vooropleiding 'begeleider buitenschoolse opvang' (225 uren), gefinancierd door de VDAB, is integraal in dit traject opgenomen.

Sinds 2003 werkt Kind en Gezin mee aan een proefproject over het 'erkennen van verworven competenties' (EVC), met als doelstelling het grote aantal niet- of minder-opgeleide medewerkers in de kinderopvang de kans te bieden om door een verkort leertraject hun competenties te versterken en een officieel studiecertificaat te behalen. In 2007 is het uitreiken van het ervaringsbewijs voor de buitenschoolse opvang op kruissnelheid gekomen. Kind en Gezin volgt de evoluties op dit vlak actief op.

Daarnaast zorgt Kind en Gezin voor een gericht en kwaliteitsvol opleidingsaanbod. Zo werd er een opleiding uitgewerkt ter bevordering van de sociale functie van kinderopvang. Kind en Gezin verzorgt ook lestijden binnen het postgraduaat 'leidinggevende in kinderopvang', een samenwerkingsverband tussen twee Gentse hogescholen en het Vormingscentrum Opvoeding en Kinderopvang (VCOK).

Kind en Gezin verzorgt ook een lespakket 'kinderopvangbeleid in Vlaanderen' aan de Universiteit Gent in het schakelprogramma tot master in sociaal werk.

#### Project in de kijker

##### Eenvormig vergunningskader voor kinderopvang

Het ontwikkelen van eenvormige vergunningsvoorwaarden in de kinderopvang is een essentieel element in het conceptueel kader voor een nieuwe organisatie van de Vlaamse kinderopvang. Het basis-idee hierbij is dat ieder gezin dat van de Vlaamse kinderopvang gebruikmaakt recht heeft op een veilige en verantwoorde kinderopvang. Daarom zal elke formele Vlaamse opvangvoorziening aan dezelfde duidelijke en onbetwistbare basisvereisten moeten voldoen. Louter gemelde opvang zal dan niet meer mogelijk zijn. In 2007 werd hieromtrent het nodige voorbereidende werk verricht binnen Kind en Gezin. Vanaf 2008 zal dit voorbereidende werk in overleg met de sector verder tot ontwikkeling worden gebracht.

**HOOFDSTUK 3**  
**PREVENTIEVE**  
**GEZINSONDERSTEUNING**

# 1. Trends, realisaties en plannen

## Vaststellingen en trends

- Na een jarenlange dalende trend neemt het geboortecijfer in Vlaanderen sinds 2003 opnieuw geleidelijk toe.
- Ruim één op de tien kinderen leeft in een gezin met een verhoogd armoederisico.
- Voor ongeveer één op de vijf kinderen is de moedertaal niet het Nederlands.
- Er is een stijgende maatschappelijke aandacht voor opvoedingsvraagstukken en een blijvende aandacht voor kindermishandeling.
- Steeds meer kinderen krijgen borstvoeding als startvoeding en de duur van de borstvoeding neemt ook toe.
- De organiserende besturen vinden steeds moeilijker artsen voor de zittingen in de consultatiebureaus.

*Raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' voor meer vaststellingen en trends.*

## Realisaties in 2007

- Samen met de VRT werd een toegankelijk televisieprogramma over positief ouderschap uitgewerkt ('De Bij Ons Thuis-Ploeg', uitgezonden op 6 en 13 oktober).
- Sinds december 2007 worden de eerste opvoedingswinkels projectmatig gesubsidieerd door Kind en Gezin.
- Kind en Gezin werkte actief mee aan de uitvoering van de plannen inzake integrale jeugd hulpverlening.
- Sinds 29 januari 2007 kunnen ouders in heel Vlaanderen terecht bij de Kind en Gezin-Lijn.
- In het kader van het plan van aanpak preventie kindermishandeling kregen 205 regioverpleegkundigen een opleiding over de detectie en de opvolging van zorgwekkende opvoedingssituaties.
- Het proefproject oogscreening werd opgestart in de regio Hasselt.
- Sinds oktober 2007 worden ouders tijdens de consulten geïnformeerd over het belang van het kleuteronderwijs en worden ze aan de hand van de 'Schoolkieswijzer' ondersteund bij de keuze van een kleuterschool. Kind en Gezin levert op die manier een actieve bijdrage aan het actieplan kleuterparticipatie van het beleidsdomein Onderwijs.
- Het proefproject Triple P, dat een nieuwe methodiek introduceert voor het werken rond opvoedingsondersteuning, ging van start in de regio's van Antwerpen-Grootstad.
- Om de gezinsondersteuners nog beter te kunnen inzetten in de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare groepen, werd in 2007 onder andere geïnvesteerd in een verfijnd functieprofiel en in opleidingen over pedagogisch adviseren.

## Plannen voor 2008

- In 2007 werd de integratie van het STOP 4-7-programma binnen de CKG-sector voorbereid. STOP 4-7 richt zich op kinderen tussen 4 en 7 jaar die thuis of op school gedragsproblemen vertonen.
- Er werd verder gewerkt aan de verschillende acties uit het ontwikkelingsplan voor de vertrouwenscentra kindermishandeling (VK).
- Met vzw De Bakermat werd voor de periode 2008-2010 een actieplan opgemaakt dat gericht is op de bevordering van borstvoeding.
- Het Algozi-toestel, dat tijdens de gehoorscreening beide oortjes tegelijk test, werd in 2007 veralgemeend in gebruik genomen.
- In het kader van de Week van de Smaak ondernam Kind en Gezin specifieke acties met het oog op gezonde voeding voor peuters en kleuters.



- Als antwoord op het tekort aan artsen wordt gewerkt aan een reeks kwaliteitsverbeterende acties. Er komt ook een premie voor avondzittingen en een verhoging van het uurloon.
- Het proefproject Triple P wordt uitgebreid tot de provincie Antwerpen.
- Er wordt een verdiepende opleiding rond borstvoeding georganiseerd voor 200 regioverpleegkundigen.
- In 2008 wordt gewerkt aan de voorbereiding van de uitvoeringsbesluiten van het decreet opvoedingsondersteuning en de structurele erkenning en subsidiëring van de opvoedingswinkels.
- Kind en Gezin werkt mee aan het opstarten van het Vlaams Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning.
- In 2008 wordt het proefproject Oogscreening uitgebreid om de haalbaarheid van een veralgemeende implementatie in kaart te brengen.
- Het besluit over de erkenning en de subsidiëring van de CKG's wordt herzien met het oog op een meer modulair uitgewerkt aanbod en wordt afgestemd op de regelgeving over de kwaliteitszorg.
- Samen met de VK's wordt een elektronisch dossierbeheersysteem uitgewerkt dat een uniforme registratie en rapportering mogelijk maakt.
- In het kader van het project 'communicatie aan maatschappelijk kwetsbare groepen' wordt de Kind in Beeld-reeks in 2008 uitgebreid.
- Samen met de Vlaamse Vereniging voor Kindergeneeskunde (VVK) wordt gewerkt aan een consensus over vegetarisme bij kinderen.
- In 2008 wordt de uitwerking van de prenatale werking in de centrumsteden aangepakt.

## 2. Kerncijfers

### De dienstverlening van Kind en Gezin

	2003	2004	2005	2006	2007
<b>Dienstverlening in absolute aantallen</b>					
Infoavonden Kind op Komst (aantal deelnemers)	32 617	28 807	27 134	31 219	<b>31 148</b>
Prenatale steunpunten (aantal consulten)	5 903	6 299	6 499	NB	<b>4 449 <sup>(1)</sup></b>
Bezoeken in de kraamkliniek	53 587	56 044	57 169	58 524	<b>59 744</b>
Gezinsbezoeken	195 046	194 998	194 904	190 291	<b>172 366</b>
Consulten (aanmeldingen)	489 725	498 300	517 117	530 260	<b>526 720</b>
Inloopteams (aantal bereikte personen)	NB	NB	NB	NB	<b>4 876</b>
Spreekuur opvoedingsondersteuning (aantal gesprekken)	-	851	1 425	1 851	<b>2 590</b>
Vaccinaties	288 887	289 270	364 667	464 775	<b>603 925</b>
Gehoortesten <sup>(2)</sup>	59 331	62 533	62 204	62 163	<b>67 748</b>
Telefonische contacten via de Kind en Gezin-Lijn	3 644	26 378	63 378	135 714	<b>267 462</b>
<b>Bereik als aandeel van de doelgroep (doelbereik) in het Vlaams Gewest</b>					
Bezoeken in de kraamkliniek (als aandeel van de kinderen geboren in een kraamkliniek)	87,3%	88,1%	87,9%	92,2%	<b>92,5%</b>
Gezinsbezoeken (minstens 1 huisbezoek in de neonatale periode)	97,2%	97,2%	97,0%	97,3%	<b>97,3%</b>
Consulten (minstens 1 consult in de neonatale periode)	84,3%	86,0%	86,5%	87,2%	<b>88,2%</b>
Vaccinaties <sup>(3)</sup>	61,6%	63,7%	64,3%	NB	<b>NB</b>
Gehoortesten <sup>(4)</sup>	95,4%	93,5%	93,4%	95,0%	<b>94,0%</b>
Telefonische contacten via de Kind en Gezin-Lijn <sup>(5)</sup>	-	3,6%	13,1%	36,8%	<b>69,6%</b>

3.1 Bereik van de dienstverlening van Kind en Gezin, in absolute aantallen en als aandeel van de doelgroep

(1) Uitsluitend aanmeldingen bij arts

(2) Met inbegrip van door Kind en Gezin afgenomen opvolgingstesten

(3) Kinderen, geboren in het betrokken jaar, die op de leeftijd van 18 maanden alle aanbevolen vaccins kregen binnen Kind en Gezin

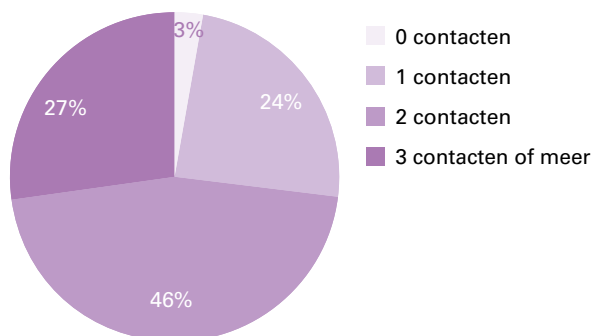
(4) Als aandeel van alle kinderen; in 2007 kreeg in totaal 97,9% van de kinderen het testaanbod; 3,0% was al elders getest, bij 0,9% van de kinderen werd de test geweigerd. Kinderen opgenomen in de NICU dienst (Neonatale Intensive Care Unit) worden niet meegeteld.

(5) Aandeel van de in het eerste kwartaal van het betrokken jaar geboren kinderen waarvoor er in het eerste levensjaar minstens één contact geweest is met de Kind en Gezin-Lijn

NB: niet beschikbaar

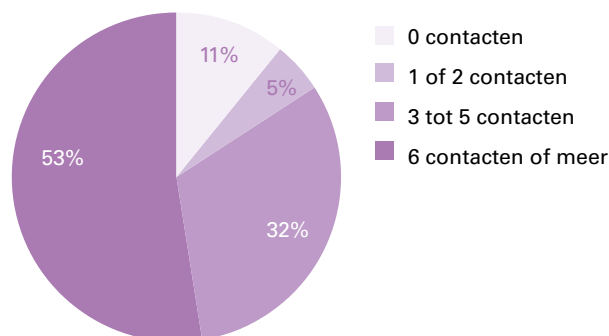


### Gezinsbezoeken - eerste levensjaar



3.2 Doelbereik gezinsbezoeken: percentage kinderen geboren in 2007 naargelang van het aantal gezinsbezoeken in de neonatale periode (0 tot 15 weken) - eerstgeborenen - Vlaams Gewest

### Consulten - eerste levensjaar



3.3 Doelbereik consulten: percentage kinderen geboren in 2006 naargelang van het aantal consulten in het eerste levensjaar - Vlaams Gewest

### Doelbereik consulten

	Tweede levensjaar geboren in 2005	Derde levensjaar geboren in 2004
0 contacten	20%	45%
1 of 2 contacten	52%	54%
3 of meer contacten	28%	1%
	100%	100%

3.4 Doelbereik consulten: percentage kinderen geboren in respectievelijk 2004 en 2005 naargelang van het aantal consulten in het tweede en derde levensjaar - Vlaams Gewest

### Opvang voor kinderen in probleem- of crisissituaties

Aantal plaatsen	2003	2004	2005	2006	2007
Centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's) <sup>(1)</sup>	1 450	1 450	1 450	1 450	<b>1 485</b>
Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP's) <sup>(2)</sup>	144	145	157	165	<b>177</b>
Projecten met een semi-residentieel en/of ambulante aanbod <sup>(2)</sup>	49	49	52	36	<b>37</b>

3.5 Aantal erkende plaatsen in voorzieningen voor kinderen in probleem- of crisissituaties  
 (1) Aantal erkende plaatsen in voorzieningen voor kinderen in probleem- of crisissituaties  
 (2) Aantal begeleid gezinnen met kinderen

### Meldingen bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

	2003	2004	2005	2006	2007 <sup>(1)</sup>
Aantal meldingen	5 615	6 060	4 836	4 598	<b>4 704</b>
Aantal betrokken kinderen	7 779	7 874	6 538	6 117	<b>6 078</b>

3.6 Aantal meldingen van kindermishandeling of -verwaarlozing en aantal betrokken minderjarigen tegenover vorig jaar  
 Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling  
 (1) Voorlopig cijfer

## 3. Activiteiten en projecten

*De medewerkers van Kind en Gezin zetten zich dag na dag in voor het welzijn van jonge kinderen en hun ouders. Op het vlak van de medische preventie speelt Kind en Gezin in Vlaanderen al meer dan twintig jaar een centrale rol, en de voorbije jaren werd volop geïnvesteerd om ouders ook bij opvoedingsvragen een houvast te kunnen bieden. We werken bovendien samen met de gesubsidieerde voorzieningen om kinderen en gezinnen hulp te bieden bij verstoorde opvoedingssituaties en kindermishandeling.*

### 3.1 ZWANGERSCHAP EN BEVALLING

#### Infoavonden

Aanstaande ouders, zeker wanneer ze een eerste kind verwachten, hebben veel vragen over het verloop van de zwangerschap en de bevalling. Om hieraan tegemoet te komen organiseert Kind en Gezin in samenwerking met de kraamklinieken de infoavonden 'Kind op Komst'. Er wordt informatie gegeven over onder andere de ontwikkeling van het ongeboren kind, de begeleiding en opvolging van de zwangerschap, het verloop van de bevalling, de behoeften van de pasgeborene en de sociale rechten en plichten tijdens de zwangerschap. De aanstaande ouders worden bovendien rondgeleid in een verloskamer.

In een aantal kraamklinieken verleent Kind en Gezin ook zijn inhoudelijke medewerking aan infoavonden die niet door Kind en Gezin gesubsidieerd worden.

#### *Gezondheidsbevordering in samenwerking*

Kind en Gezin bouwt zijn beleid inzake gezondheidsbevordering uit in nauwe samenwerking met zijn partners en werkt actief mee aan Vlaamse en internationale initiatieven met hetzelfde doel:

- Samen met de Vlaamse Vereniging voor Kinder-geneeskunde (VVK) wordt gewerkt aan een consensus over vegetarisme bij kinderen.
- Kind en Gezin participeert in de voorbereiding van de Gezondheidsconferentie 2008 over voeding; in opvolging van de vorige Gezondheidsconferentie over middelengebruik, werd in 2007 gewerkt rond tabak, alcohol en drugs.

- In het kader van de Week van de Smaak onderneemt Kind en Gezin specifieke acties met het oog op gezonde voeding voor peuters en kleuters.
- Kind en Gezin werkte in 2007 samen met de Vlaamse Vereniging voor Respiratoire Gezondheidszorg en Tuberculosebestrijding (VRGT) aan de evaluatie van de campagne 'rookstopbegeleiding bij zwangere vrouwen en hun partner'.

#### Zwangerschapsmap, zwangerschapspakket en zwangerschapsnieuwsbrieven

De zwangerschapsmap bevat informatie over de belangrijkste aspecten van zwangerschap en bevalling. Gynaecoloog, huisarts en vroedvrouw kunnen er informatie in noteren over de opvolging van de zwangerschap en de geboorte. De map bevat ook voorgedrukte formulieren, zoals voor de aangifte van de zwangerschap aan de werkgever, de aanvraag van moederschapsrust, enz.

Aanstaande ouders kunnen een zwangerschapspakket aanvragen, bestaande uit een zwangerschapskalender, de folders over borstvoeding, baby- en peuteruitzet en kinderopvang en een map met 'kinderkwesities'. De kinderkwesities verschaffen onder andere achtergrondinformatie over de sociale wetgeving rond zwangerschap en geboorte, ongemakken tijdens de zwangerschap, nuttige adressen en aanbevolen lectuur voor aanstaande ouders.

Via de website van Kind en Gezin kunnen ouders zich ook inschrijven voor elektronische zwangerschapsnieuwsbrieven. Deze nieuwsbrief geeft wekelijks informatie over het verloop van de zwangerschap.

#### Bezoeken aan pasbevallen vrouwen in kraamklinieken

Tijdens hun verblijf in de kraamkliniek worden pasbevallen vrouwen bezocht door een regioverpleegkundige van Kind en Gezin. Zij stelt de dienstverlening voor, overhandigt een aantal informatieve brochures en gaat, als de ouders dat wensen, dieper in op hun vragen.

### Project in de kijker

#### Het aanmoedigen van borstvoeding

Kind en Gezin neemt een belangrijke rol op in het borstvoedingsbeleid in Vlaanderen, onder andere door ouders kennis en vaardigheden omtrent borstvoeding bij te brengen en door via een professionele begeleiding bij te dragen tot een goede start en een gunstig verloop van de borstvoedingsperiode. Kind en Gezin steunt actief de aanbeveling van de Wereldgezondheidsorganisatie om uitsluitend borstvoeding te geven tot de baby de leeftijd van

6 maanden heeft. In samenwerking met het expertisecentrum De Bakermat werd in 2007 een driedaags bijscholingspakket samengesteld om de regioverpleegkundigen die voedende moeders begeleiden een optimale ondersteuning te bieden. In 2008 zullen ongeveer 200 regioverpleegkundigen deze opleiding volgen en wordt een soortgelijk pakket samengesteld voor de gezinsondersteuners.

#### Samenwerking met vroedvrouwen

Op regionaal niveau maken regioteams van Kind en Gezin afspraken met vroedvrouwen uit de thuiszorg over het naar elkaar verwijzen van cliënten, de onderlinge afstemming van de dienstverlening, de communicatie van de samenwerking, de dienstverlening aan gezinnen die extra zorg nodig hebben, enz. Op beleidsniveau werden afspraken gemaakt rond o.a. gezamenlijke studiedagen en het doorgeven van wetenschappelijke kennis.

#### Prenatale steunpunten

Via prenatale steunpunten wil Kind en Gezin de doelgroep van maatschappelijk kwetsbare aanstaande ouders beter bereiken, de psychosociale begeleiding uitbreiden en voor de medische begeleiding meer samenwerken met de medische reguliere sector.

In de prenatale steunpunten in Antwerpen, Brussel, Gent en Mechelen worden de zwangere en haar partner al tijdens de zwangerschap toegeleid naar de medische reguliere sector. Daartoe worden netwerken uitgebouwd met gynaecologen, huisartsen en vroedvrouwen. De regioteamleden van Kind en Gezin

nemen de psychosociale begeleiding met gezondheidsvoorlichting en -opvoeding op. In 2008 wordt de uitwerking van de prenatale werking in de centrumsteden aangepakt. Hier organiseert Kind en Gezin zelf geen medische consulten, maar wordt er met artsen en vroedvrouwen samengewerkt. Regioteamleden van Kind en Gezin nemen in deze samenwerking de psychosociale begeleiding van kwetsbare zwangeren voor hun rekening.

### 3.2 DE EERSTE WEKEN, MAANDEN EN JAREN VAN HET KIND

Kind en Gezin informeert en ondersteunt gezinnen op het vlak van gezondheid, voeding, verzorging, veiligheid, ontwikkeling en opvoeding van kinderen. Hierbij horen ook de vaccinaties en het vroegtijdig signaleren van afwijkingen of risico's door bijvoorbeeld het screenen van het gehoor en het opsporen van opvoedings- of ontwikkelingsproblemen. De dienstverlening is gratis en beschikbaar voor alle ouders die er gebruik van wensen te maken.

#### Gezinsbezoeken

In de eerste drie levensmaanden van het kind brengt een regioverpleegkundige minstens twee huisbezoeken aan het gezin. De ouders krijgen informatie over het gediversifieerde aanbod van Kind en Gezin. Hun vragen worden in kaart gebracht en in dialoog met het gezin wordt hun behoefte aan dienstverlening ingeschat.

#### Consulten

Naast de huisbezoeken kunnen ouders voor 10 leeftijdsgebonden consulten terecht op een consultatiebureau voor het jonge kind. Een consult bestaat uit een medisch-preventief consult bij de consultatiebureau-arts en een sociaal-verpleegkundig consult bij de regioverpleegkundige van Kind en Gezin. Ouders kunnen er hun kind ook gratis laten vaccineren. In regio's met een hoog aantal kansarme gezinnen wordt de regioverpleegkundige bijgestaan door een gezinsondersteuner. Bij elke zitting zorgen vrijwilligers voor het onthaal en voor het wegen en meten van de kinderen.

## 3. Activiteiten en projecten (vervolg)

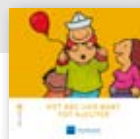
### Project in de kijker

#### Het artsentekort

De consultatiebureau-artsen spelen in onze preventieve zorg een centrale rol: samen met de regioverpleegkundigen verzorgen ze de consultaties en leveren ze de medische expertise die ouders van Kind en Gezin verwachten. Sinds enkele jaren worden we echter geconfronteerd met een artsentekort. De organiserende besturen, die de zittingen in de consultatiebureaus organiseren en de artsen tewerkstellen, vinden steeds moeilijker artsen voor het toenemende aantal zittingen. Het artsentekort kent verschillende oorzaken: enerzijds kiezen minder artsen voor de preventieve gezondheidszorg, anderzijds verkiezen heel wat artsen het CLB-statuuut boven dat van consultatiebureau-arts. Bij die beslissing spelen financiële overwegingen een rol, maar ook de arbeidsvoorwaarden zijn voor de overwegend vrouwelijke consultatiebureau-artsen (71%) van belang. Hoewel het programma van Kind en Gezin als interessant wordt ervaren, opteren veel artsen voor de gezinsvriendelijker voorwaarden van de CLB's (geen avondwerk, veel vakantie, 36-uren-werkweek, ...). Bovendien stijgt de werkdruk op de consultatiebureaus als gevolg van het stijgende geboortecijfer en het dalende aantal artsen. Om samen met de artsen naar oplossingen te zoeken, werd in 2007 onder leiding van professor Karel Hoppenbrouwers een hoorzitting georganiseerd over de toekomst van de preventieve zorg voor het jonge kind. Concreet wordt er in 2007 en 2008 gewerkt aan een reeks kwaliteitsverbeterende acties, waaronder het concept stagiair- en mentorartsen, de inscholingen en bijscholingen voor consultatiebureau-artsen en de intercollegiale toetsing. Als aanzet tot een betere verloning van de consultatiebureau-artsen komt er een premie voor avondzittingen (15%) en een verhoging van het uurloon.

### Informatieaanbod

Kind en Gezin heeft een ruim informatieaanbod over alles wat het opgroeien van baby tot kleuter aangaat. De folders, brochures en dvd's bevatten basisinformatie die aan ouders met jonge kinderen wordt overhandigd tijdens de contacten met Kind en Gezin. Verder is er ook een aanbod van meer diepgaande informatie in de vorm van 'kinderkwesties', bedoeld voor specifieke situaties of voor wie behoefte heeft aan meer dan basisinformatie. Ook de Kind en Gezin-website wordt intensief als communicatiekanaal gebruikt. De online informatie wordt regelmatig uitgebreid en geactualiseerd. Ouders en aanstaande ouders kunnen met hun vragen over zwangerschap en over alle aspecten van kinderwelzijn, zoals gezondheid, voeding, veiligheid, opvoeding, ontwikkeling en verzorging, ook terecht bij de Kind en Gezin-Lijn op het nummer 078 150 100. Ze kunnen er ook een afspraak maken voor een consultatie.



### Vaccinaties

Door de gratis vaccinaties op het consultatiebureau levert Kind en Gezin een belangrijke bijdrage aan de preventie van infectieziekten. Sinds januari 2007 wordt ook het pneumokokkenvaccin gratis toegediend. Via het registratie- en bestelsysteem Vaccinnet hebben alle huisartsen, kinderartsen, centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) en andere vaccinatoren in Vlaanderen toegang tot een eenvoudig systeem voor het bestellen van vaccins en het raadplegen van vaccinatiegegevens. Kind en Gezin publiceert jaarlijks een vaccinatierapport, met uitgebreide informatie over de toepassing en het bereik van het vaccinatieschema voor zowel de totale populatie als voor deelgroepen. Het vaccinatierapport is te downloaden op onze website.

## Gehoorscreening

Sinds 1998 zet Kind en Gezin een geavanceerde gehoortest in om aangeboren gehoorstoornissen al vroeg op te sporen en zo de negatieve gevolgen voor taal- en spraakontwikkeling te verkleinen. Bij een afwijkende test wordt doorverwezen naar gespecialiseerde referentiecentra. Het Algozi-toestel, dat beide oortjes tegelijk test, werd in 2007 veralgemeend in gebruik genomen.

### Project in de kijker

#### Oogscreening

Bepaalde afwijkingen van de ogen kunnen een 'lui oog' (amblyopie) veroorzaken, een vermindering van het zicht die voorkomt bij ongeveer een op de twintig kinderen. Aangezien een behandeling maar tot de leeftijd van 7 jaar mogelijk is, zijn een tijdige opsporing en verwijzing voor behandeling van groot belang. Geïnspireerd door het succes van de gehoorscreening, zet Kind en Gezin een proefproject op om de haalbaarheid van een veralgemeende screening te onderzoeken. Met behulp van een elektronisch screeningstoestel kunnen systematisch de belangrijkste oorzaken van amblyopie opgespoord worden bij kinderen onder de schoolleeftijd. Nadat in 2006 in samenwerking met de universitaire oogheelkundige diensten een validatiestudie van een screeningsinstrument werd afgerond, ging in 2007 een eerste proefproject van start in Hasselt. In 2008 wordt ernaar gestreefd het proefproject uit te breiden naar bijkomende proefregio's en zo de organisatorische haalbaarheid en de modaliteiten van een veralgemeende oogscreening in kaart te brengen.

### 3.3 OPVOEDINGSONDERSTEUNING OP MAAT

Kind en Gezin wil ouders ondersteunen bij de opvoeding van hun jonge kind. We streven ernaar om ouders een adequaat antwoord te bieden bij lichte opvoedingsproblemen en om de netwerken rond gezinnen - en in het bijzonder rond gezinnen die weinig steun ervaren vanuit hun onmiddellijke omgeving - te versterken. Onderzoek toont immers aan dat 30% van de ouders aangeeft vragen te hebben bij het gedrag van hun kinderen of over de relatie met hun kinderen. Tijdens de consulten en huisbezoeken kunnen ouders met hun zorgen en vragen over opvoeding terecht bij de regioverpleegkundige.

## Spreekuur opvoedingsondersteuning

Het spreekuur opvoedingsondersteuning is een vorm van kortdurende individuele ondersteuning die vertrekt van een specifieke vraag van de ouders en verzorgd wordt door een medewerker van Kind en Gezin die geschoold is in het voeren van pedagogische adviesgesprekken. Bij het bespreken van deze vragen, die te maken hebben met thema's zoals koppigheid, driftbuien, slapen, eten, huilen en zindelijkheid, wordt teruggegrepen naar de positieve krachten in het gezin en richt de medewerker zich op de actuele situatie van ouders en kinderen.

Deze uitgangspunten vormen ook de basis van het Triple P-programma, dat na positieve evaluatie van de projectfase geïntegreerd zal worden in het begeleidingsaanbod van Kind en Gezin inzake opvoedingsondersteuning.

#### Opvoedingswinkels

De regioteams staan op het terrein van opvoedingsondersteuning niet alleen. Daarom bouwt Kind en Gezin opvoedingsondersteuning uit in een netwerk van interne en externe partners. In dit netwerk nemen de opvoedingswinkels een centrale plaats in. Sinds december 2007 krijgen 14 opvoedingswinkels een projectsubsidie van Kind en Gezin. In een opvoedingswinkel kunnen ouders op een eenvoudige manier antwoord krijgen op al hun opvoedingsvragen. Samen met de partners wil Kind en Gezin zo een klimaat creëren waarin ouders zonder schroom naar buiten kunnen treden met hun vragen en onzekerheden over opvoeden.

De samenwerking rond opvoedingsondersteuning kreeg in 2007 een formeel kader door het decreet over de organisatie van opvoedingsondersteuning dat op 10 juli door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd. In 2008 wordt werk gemaakt van de opstelling van uitvoeringsbesluiten volgend op het decreet en de structurele erkenning en subsidiëring van de opvoedingswinkels. Verder zal ook het Lokaal Overleg Opvoedingsondersteuning geïnstalleerd worden in de gemeenten. Tegen de achtergrond van het decreet over opvoedingsondersteuning moet dit lokaal overleg garanderen dat de informatie- en sensibiliseringsfunctie rondopvoedingsondersteuning op lokaal niveau effectief wordt gerealiseerd. Daartoe zullen de gemeenten ook lokale coördinatoren opvoedingsondersteuning - de vroegere preventieconsulenten bijzondere jeugdzorg - aanwerven om het overleg te trekken, en staan op bovenlokaal niveau Vlaamse coördinatoren in voor de onderlinge afstemming.

## 3. Activiteiten en projecten (vervolg)

### Project in de kijker

#### Triple P

Triple P ('Positive Parenting Program') is een Australisch programma dat voorziet in een getrappt aanbod van opvoedingsondersteuning. Triple P werd al in verschillende landen en culturen op zijn effectiviteit onderzocht en er is op elk niveau materiaal uitgewerkt, zowel voor dienstverleners als voor ouders. Het programma zou een structuur kunnen bieden voor de verdere verspreiding van het methodisch werken rond opvoedingsondersteuning binnen Kind en Gezin en bij zijn partners. In samenwerking met de provincie Antwerpen en de stad Antwerpen werd daarom in 2007 gestart met de proefimplementatie van Triple P in alle regio's van de grootstad Antwerpen. In 2008 wordt het proefproject uitgebreid naar alle regio's van de provincie Antwerpen.

### Project in de kijker

#### Vlaams Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning

Het decreet inzake opvoedingsondersteuning van 2007 bepaalt dat opvoedingsondersteuning in Vlaanderen georganiseerd wordt in nauwe samenwerking tussen de verschillende organisaties die op het domein van de opvoedingsondersteuning werkzaam zijn. Om dat partnerschap in de praktijk te brengen voorziet het decreet in de structurele erkenning en subsidiëring van opvoedingswinkels, maar ook in de oprichting van een Vlaams Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning. Dit centrum zal onder meer informatie uitwerken om de samenwerkingsverbanden op het gebied van opvoedingsondersteuning te ondersteunen. Kind en Gezin zal in 2008 de nodige stappen ondernemen om dit expertisecentrum op te richten, samen met het agentschap Jongerenwelzijn en andere partners met expertise in opvoedingsondersteuning.

### 3.4 VERSTERKEN VAN DE DIENSTVERLENING AAN MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE GEZINNEN

Kind en Gezin heeft in zijn dienstverlening bijzondere aandacht voor gezinnen die met uitsluiting bedreigd zijn of in uitsluiting leven en een gebrekkige toegang hebben tot maatschappelijk hooggewaardeerde goederen zoals werk, inkomen, huisvesting, school en gezondheidszorg. Voor deze gezinnen gaat het vaak om een duurzame toestand, die weinig onmiddellijke perspectieven op positieve veranderingen biedt en de ontwikkeling van het kind hypothekeert. Bij allochtone gezinnen verhogen taalkloof en cultuurkloof het risico op uitsluiting. Kind en Gezin streeft ernaar mogelijke gezondheidsrisico's en -verschillen bij kinderen in kansarmoede weg te werken of te voorkomen door een kwaliteitsvolle dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen en door ervoor te zorgen dat de ouders zich versterkt weten. Op die manier willen we effectief bijdragen aan maximale ontplooiingskansen voor de betrokken kinderen.

### Project in de kijker

#### Kind in Beeld

Om de toegang tot informatie voor alle ouders te waarborgen, ontwikkelde Kind en Gezin pictografisch materiaal over belangrijke thema's zoals verzorging, voeding, veilig slapen en zindelijkheid. Een handige map verduidelijkt deze thema's met foto's, tekeningen en eenvoudige schema's. In het kader van het project 'communicatie aan maatschappelijk kwetsbare groepen' wordt de Kind in Beeld-reeks in 2008 uitgebreid met de thema's 'ontwikkeling' en 'zwangerschap, geboorte, post-partum en anticonceptie'.



### Werken met gezinsondersteuners

Binnen de regioteams van Kind en Gezin werken naast regioverpleegkundigen ook gezinsondersteuners, vroeger 'ervaringsdeskundigen in de kansarmoede' en 'intercultureel medewerkers' genoemd. De dienstverlening aan de maatschappelijk kwetsbare gezinnen verzorgen ze samen met de regioverpleegkundige: elk heeft daarin een eigen aandeel vanuit haar (of

zijn) eigen competenties. Gezien de centrale plaats van de gezinsondersteuners in het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen, is hun professionalisering en inschakeling in de dienstverlening voor Kind en Gezin van blijvend belang. In 2007 werd in het kader van een globaal ontwikkelingstraject voor de gezinsondersteuners onder andere geïnvesteerd in een verfijnd functieprofiel en in opleidingen over pedagogisch adviseren. In 2008 wordt werk gemaakt van de verdere implementatie van het verfijnde functieprofiel.

### **Inloopteams**

De door Kind en Gezin gesubsidieerde inloopteams organiseren groepswork voor ouders en aanstaande ouders rond de opvoeding en de zorg voor hun kind. Waar nodig kunnen ze gezinnen ook bijstaan met individuele ondersteuning, bemiddeling en begeleidde doorverwijzing. Om de toegankelijkheid van de dienstverlening te verhogen, in het bijzonder voor kansarme gezinnen, organiseren ze een onthaalfunctie. De dertien inloopteams zijn actief in achtergestelde buurten van acht Vlaamse steden en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Vanuit hun laagdrempelige karakter en hun groepsgerichte werking zijn de inloopteams complementair aan de overige dienstverlening van Kind en Gezin. In 2007 werd werk gemaakt van de inhoudelijke verfijning van de opdrachten en taken van de inloopteams. Er werd vooral stilgestaan bij de inhoudelijke concrete betekenis van de verschillende functies van een inloopteam en hun onderlinge samenhang. Deze oefening moet het mogelijk maken om enerzijds de werking van de inloopteams verder uit te bouwen en anderzijds de afstemming tussen deze werking en de dienstverlening van de regioteams te optimaliseren. De aanzet die in 2007 gegeven werd tot de regelgeving voor de inloopteams moet in 2008 zijn beslag krijgen, zodat ook deze sector zijn opdrachten binnen een duidelijk kader duurzaam kan blijven waarmaken.

### **Project in de kijker**

#### **Kleuterparticipatie**

Kind en Gezin onderneemt samen met het beleidsdomein Onderwijs een aantal acties om de deelname van kleuters aan het kleuteronderwijs te stimuleren. Sinds oktober 2007 worden ouders tijdens de consulten op de kindleeftijd van 15 en/of 24 maanden geïnformeerd over het belang van het kleuteronderwijs en worden ze aangespoord om stil te staan bij de keuze van een kleuterschool. Daartoe werd de Schoolkieswijzer ontwikkeld, een ondersteunend instrument voor ouders. Maatschappelijk kwetsbare gezinnen kunnen indien nodig een beroep doen op extra ondersteuning voor de toeleiding. In het consult op 30 maanden staat de regioverpleegkundige vanuit haar preventieve opdracht stil bij de voorbereiding op de kleuterschool (de ontwikkeling van peuter naar kleuter en hoe je daar als ouder mee omgaat). In 2008 zal het thema 'de kleuterschool' aanbod komen op de ouderbijeenkomsten voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Daarnaast zal Kind en Gezin vanuit zijn preventieve opdracht de niet in de kleuterschool ingeschreven kinderen, voor zover ze bekend zijn bij Kind en Gezin, extra motiveren en ondersteunen in de toeleiding naar de kleuterschool.

### **3.5 OPVOEDINGSHULP BIJ OPVOEDINGSSPANNING EN -CRISIS**

Bij probleem- of crisissituaties met jonge kinderen kunnen ouders een beroep doen op een aantal voorzieningen die door Kind en Gezin erkend en gesubsidieerd worden.

#### **Centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's)**

De centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's) bieden aan gezinnen met jonge kinderen een tijdelijke ondersteuning om een moeilijke periode door te komen. Die hulp kan bestaan uit een pedagogische begeleiding aan huis ofwel uit een verblijf van het kind in het centrum gedurende een dagdeel of 24 uur op 24 uur, gekoppeld aan een gezinsbegeleiding.

## 3. Activiteiten en projecten (vervolg)

De CKG's ondersteunen zowel gezinnen waarin de opvoeding door situationele factoren tijdelijk belemmerd wordt (bv. een ouder met kanker die niet kan terugvallen op een sociaal netwerk) als gezinnen die om uiteenlopende redenen (bv. aard van het kind, kenmerken van de ouder, armoede) in een opvoedingscrisis of risicosituatie voor een problematische opvoeding zijn beland. Het is daarbij van belang dat de situatie van die aard is dat ze nog kan worden gekeerd door tijdig in te grijpen, en dat de gezinnen zelf, eventueel met de hulp van een andere hulpverlener, de stap zetten om op deze hulpverlening een beroep te doen. De CKG's kunnen ook hulp bieden bij acute crisissituaties waarvoor onmiddellijk een oplossing gevonden moet worden.

### *De CKG's in beweging*

In 2007 werden 55 extra plaatsen mogelijk gemaakt in de CKG-sector en hebben de CKG's hun aanbod verder uitgewerkt in de vorm van modules. In 2008 zal ook het besluit over de erkenning en de subsidiëring van de CKG's herzien worden met het oog op een meer modulair uitgewerkt aanbod en zal het afgestemd worden op de regelgeving over de kwaliteitszorg in de CKG's. Bij deze oefening wordt aandacht besteed aan de verankering van vernieuwende methodieken, zoals een sterkere participatie van gezinnen en een vroegtijdige postnatale ondersteuning.

In 2007 werd de integratie van het STOP 4-7-programma (Samen sterker-Terug-Op-Pad) binnen de CKG-sector voorbereid. Het STOP 4-7-programma is een sterk wetenschappelijk onderbouwd programma dat zich richt op kinderen tussen 4 en 7 jaar die thuis of op school gedragsproblemen vertonen. Binnen dit concept werden 2 nieuwe teams opgericht. In 2008 zullen er nog 2 bijkomende teams binnen het STOP 4-7-programma opgericht worden.

### **Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg**

Bij een probleem- of crisissituatie is ook kortstondige opvang mogelijk in een pleeggezin dat aangesloten is bij een dienst voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP). Zowel de gezinnen als de pleeggezinnen worden professioneel ondersteund door deze diensten.

De gezinsondersteunende pleegzorg en het residentiële luik van de CKG-sector richten zich gedeeltelijk op dezelfde doelgroep. In 2007 kwamen de CKG's en de gezinsondersteunende pleegzorg tot verdere samenwerkingsafspraken met het oog op het optimaliseren van de toeleiding van gezinnen naar het meest geschikte aanbod. Onder bepaalde voorwaarden werd het ook mogelijk om een combinatie te maken van modules uit de CKG's enerzijds en de gezinsondersteunende pleegzorg anderzijds. In 2008 zal er verder nagegaan worden welke plaats de gezinsondersteunende pleegzorg heeft binnen het totale aanbod van de pleegzorg.

### **3.6 HULPVERLENING BIJ KINDERMISHANDELING**

#### **Preventie van kindermishandeling**

Kind en Gezin wil gezinnen met jonge kinderen maximaal ondersteunen op het vlak van opvoeding. Een gerichte ondersteuning via de gezinsbezoeken en de consulten op de consultatiebureaus kan voorkomen dat het fout loopt. Het verder uitbouwen van opvoedingsondersteuning draagt op die manier bij tot de preventie van ernstige opvoedingsproblemen en problematische opvoedingssituaties.

#### **Detectie van zorgwekkende opvoedingssituaties**

Kind en Gezin wil ook investeren in het vroegtijdig onderkennen van situaties waar het minder goed loopt. De regioteamleden van Kind en Gezin worden daarom opgeleid voor en ondersteund bij het signaleren van opvoedingssituaties die voor kinderen een ernstige bedreiging vormen.

#### **Project in de kijker**

##### **Plan van aanpak preventie kindermishandeling**

Het correct detecteren van zorgwekkende opvoedingssituaties is een van de moeilijkste onderdelen van het werk van de regioteamleden van Kind en Gezin. De opvolging van dergelijke situaties vergt bovendien een nauwe samenwerking met de verschillende partnerorganisaties en de gerechtelijke diensten. Om hen hierbij te ondersteunen, organiseerde Kind en Gezin in 2007 een vierdaags opleidingstraject over de detectie en de opvolging van zorgwekkende opvoedingssituaties. In 2007 startten 205 van onze regioteamleden met het traject. In 2008 worden nog eens 550 regioteamleden opgeleid.



### De vertrouwenscentra kindermishandeling

De vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's), die door Kind en Gezin erkend en gesubsidieerd worden, zijn een aanspreekpunt voor alle mogelijke situaties van geweld op kinderen. Iedereen, zowel hulpverleners als de kinderen zelf, alsook mensen uit de omgeving van een kind die een vermoeden of een ongerustheid hebben omtrent de veiligheid van een kind, kan contact opnemen met een VK voor advies of met een concrete hulpvraag. De medewerker van het VK luistert, geeft advies en kan hulp organiseren.

#### Project in de kijker

##### Het ontwikkelingsplan voor de vertrouwenscentra kindermishandeling

De vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's) werkten eind 2005 een ontwikkelingsplan uit om hun dienstverlening te verbeteren, rekening houdend met een aantal maatschappelijke evoluties inzake kindermishandeling. In 2008 staat de verdere uitwerking van een aantal actiepunten uit dit ontwikkelingsplan op de agenda:

- Een kritische analyse van het huidige takenpakket van de vertrouwenscentra.
- De valorisatie van de directiefunctie binnen de vertrouwenscentra: om hen in staat te stellen hun taken inzake externe vertegenwoordiging, overleg en netwerking ten volle op te nemen, moest de functie van de directeurs binnen de VK's formeel erkend en gesubsidieerd worden. Deze middelen zijn nu beschikbaar op reguliere basis voor het realiseren van de nodige personeelsuitbreiding.
- De vertrouwenscentra streven ernaar hun dossiers op een unieke en uniforme wijze te beheren. Eind 2007 werd daarom de projectmatige start voorbereid van de uitbouw van één centrale applicatie die de dossiers bij de vertrouwenscentra informatiseert. In 2008 wordt deze toepassing in samenwerking met de VK's concreet uitgewerkt. Het uniforme beheersysteem zal een ondubbelzinnige meting en rapportering mogelijk maken van de bij de VK's beschikbare gegevens over kindermishandeling.

#### Veiligheid van kinderartikelen

Het streven naar een veilige leefomgeving voor het kind van 0 tot 3 jaar is voor Kind en Gezin een belangrijke opdracht. Het meldpunt voor de registratie van onveilige kinderartikelen biedt aan ouders, onthaalouders en kinderdagverblijven de mogelijkheid om via de website van Kind en Gezin (of telefonisch) melding te maken van onveilige eigenschappen van speelgoedartikelen, kinderveerbaar of andere producten bestemd voor kinderen van 0 tot 3 jaar of van ongevallen of bijna-ongevallen met deze artikelen. Onveilige situaties die door de melder als ernstig worden ingeschat of die een ongeval hebben veroorzaakt, worden meteen meegedeeld aan de federale overheidsdienst Economie, die verder onderzoek op zich neemt en het artikel indien nodig uit de markt kan nemen. Kind en Gezin zal het meldpunt in de loop van 2008 actief promoten.

# HOOFDSTUK 4

## ADOPTIE

# 1. Trends, realisaties en plannen

## Vaststellingen en trends

- De kloof tussen het aantal aanmeldingen en het aantal plaatsingen blijft zeer groot.
- Het gewenste kindprofiel verschilt vaak van het profiel van de adoptabele kinderen.
- Door andere visies in de herkomstlanden is interlandelijke adoptie door koppels van hetzelfde geslacht niet evident.
- Het aantal aanvragen voor zelfstandige interlandelijke adoptie neemt toe.
- De procedure voor binnenlandse adoptie werd gelijkvormiger bij de verschillende adoptiediensten.
- Er is nood aan buitenlandse missies in het kader van kanaalonderzoek en -controles.

*Raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' voor meer vaststellingen en trends.*

## Realisaties in 2007

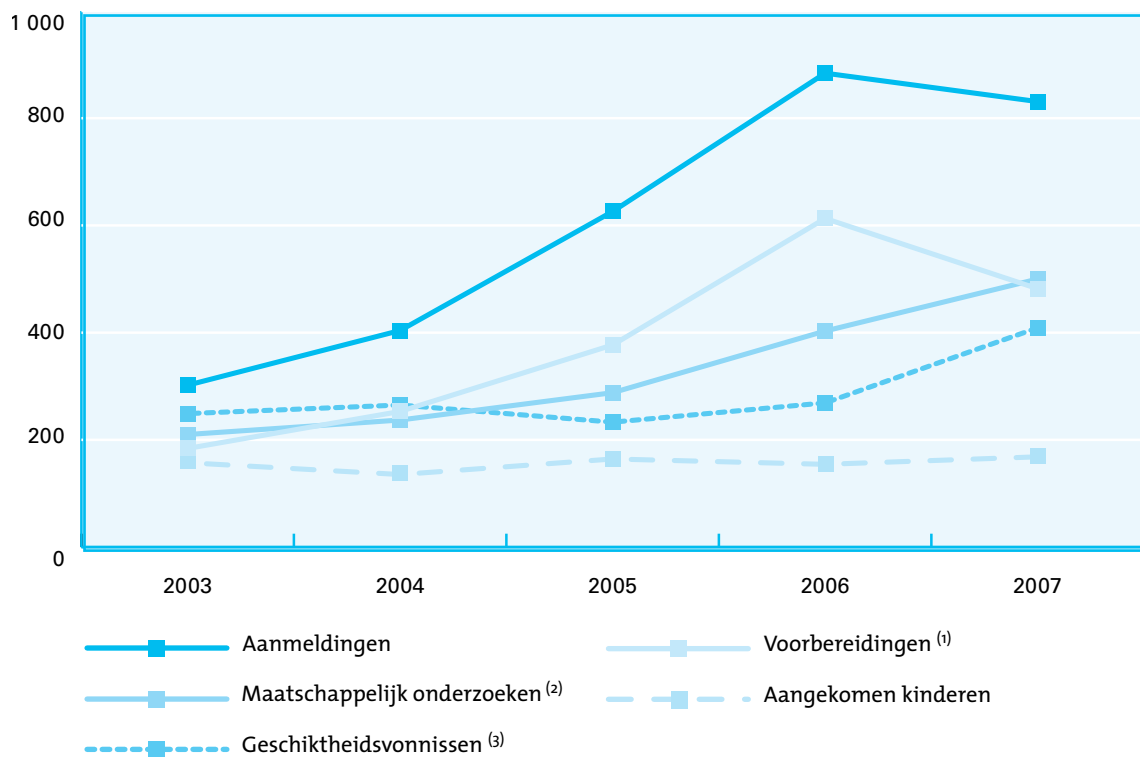
- Op 1 februari 2007 werd Dorine Chamon aangesteld als adoptieambtenaar.
- Er werd gestart met de ontwikkeling van een nieuwe, transparante procedure voor kanaalonderzoeken.
- Op 19 april 2007 werd een persconferentie georganiseerd over de stand van zaken anderhalf jaar na de wetswijziging.
- De Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie (VCA) ondernam missies naar Kazachstan en Haïti met het oog op de opening van nieuwe kanalen.
- Er werden delegaties ontvangen uit Nepal, Mali en Ethiopië.
- De VCA nam deel aan de bijeenkomst van Europese centrale autoriteiten inzake adoptie in Vilnius.
- De samenwerking van binnenlandse adoptiediensten leidde in 2007 tot een gemeenschappelijk voorbereidingsprogramma.
- Er werd een nieuwe aanpak ontwikkeld voor intrafamiliale adopties.
- Het Steunpunt Nazorg Adoptie en het project Zoekregister werden erkend.
- De erkenningsronde voor binnenlandse adoptiediensten werd voltooid.
- Regelgeving en erkenning van de trefgroepen werden afgerond.

## Plannen voor 2008

- Ontwerp en implementatie van de procedure voor inzage in adoptiedossiers door geadopteerden en de begeleiding van deze inzage.
- De voorbereiding van de regelgeving inzake binnenlandse adoptie.
- Het opzetten van een beheersysteem voor de opvolging van individuele adoptiedossiers.
- De uitwerking van een nieuwe procedure voor kanaalonderzoek met duidelijke beoordelingscriteria.
- Het afstemmen van de instroom van kandidaat-adoptanten op het aantal en het profiel van kinderen die gebaat zijn met interlandelijke adoptie.
- Prospectie van nieuwe mogelijkheden tot samenwerking bij bevoegde overheden in herkomstlanden en ondersteuning van de adoptiediensten bij het aangaan van nieuwe samenwerkingsverbanden.
- Ontwerp en organisatie van een bijdragestelsel voor kandidaat-adoptanten en herbekijken van de subsidiëring van adoptiediensten.
- Evaluatie van het subsidiesysteem voor de voorbereidingscentra en de diensten voor maatschappelijk onderzoek (DMO's).
- Verder onderzoek naar mogelijkheden voor interlandelijke adoptie door koppels van hetzelfde geslacht.

## 2. Kerncijfers

### Interlandelijke adoptie



#### 4.1 Overzicht cijfers interlandelijke adoptie

- (1) Uitgereikte attesten van voorbereiding; voorbereiding is enkel nodig voor eerste adoptie  
 (2) Aantal gerealiseerde maatschappelijk onderzoeken; de stijging in 2007 is het gevolg van de inzet van extra middelen en personeel bij de DMO's om de wachtlijsten weg te werken  
 (3) Aantal uitgesproken geschiktheidsvonnissen via de Federale Centrale Autoriteit (FCA) (uitspraken van niet-geschiktheid niet bekend)

### Aangekomen kinderen volgens herkomstland

	2006		2007	
	Aantal	%	Aantal	%
China	47	29,01	30	17,05
Colombia	3	1,85	3	1,70
Ethiopië	58	35,80	88	50,00
Filipijnen	10	6,17	9	5,11
India	15	9,26	5	2,84
Kazachstan	0	0	26	14,77
Rusland	17	10,49	4	2,27
Sri Lanka	3	1,85	2	1,14
Thailand	1	0,62	2	1,14
Zuid-Afrika	8	4,94	7	3,98
<b>Totaal</b>	<b>162</b>	<b>100,00</b>	<b>176</b>	<b>100,00</b>

4.2 Aangekomen kinderen na bemiddeling door een erkende adoptiedienst, volgens herkomstland

### Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

	2006	2007
Kanaaldossier ontvangen	15	<b>23</b>
Kanaalonderzoek opgestart	9	<b>27</b>
Goedkeuring kanaal	5	<b>15</b>
Weigering kanaal	1	<b>3</b>
Verzending naar buitenland	4	<b>12</b>
Kinddossier ontvangen	3	<b>4</b>
Goedkeuring kindtoewijzing	3	<b>5</b>
Registratie door de FCA	1	<b>2</b>

4.3 Kerncijfers over zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

### Binnenlandse adoptie

	2006	2007
<b>Aantal aanmeldingen</b>		
Adoptiedienst	48	<b>116</b>
Zelfstandig		
waarvan stiefouder hetero	228	<b>186</b>
stiefouder holebi	306	<b>214</b>
bekend kind	22	<b>30</b>
<b>Totaal</b>	<b>604</b>	<b>546</b>
<b>Afgeronde voorbereidingen</b>		
Adoptiediensten	6	<b>8</b>
Zelfstandig	453	<b>387</b>
<b>Totaal</b>	<b>459</b>	<b>395</b>
<b>Aantal plaatsingen via adoptiedienst</b>	<b>22</b>	<b>32</b>

4.4 Aantal aanmeldingen, afgeronde voorbereidingen en plaatsingen

*Raadpleeg het Activiteitenverslag van de Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie op onze website voor meer gedetailleerd cijfermateriaal.*

## 3. Activiteiten en projecten

*Sinds 1 februari 2007 werkt de Vlaamse Centrale Autoriteit (VCA) onder leiding van de nieuwe adoptieambtenaar, Dorine Chamon. Het team van de VCA bestond in 2007 uit 7 mensen en neemt een reeks taken op die gericht zijn op de kandidaat-adoptanten (o.a. informatie, trajectbegeleiding), de adoptiesector (o.a. erkenning, begeleiding, werkafspraken) en de herkomstlanden (o.a. kanaalcontrole, samenwerking).*

### 3.1 INFORMATIE

De VCA verstrekt doorlopend informatie over de verschillende aspecten van adoptie aan alle geïnteresseerden (kandidaat-adoptanten, binnenlandse en buitenlandse overheden, ...). Dit gebeurt aan de hand van informatiebrochures en telefonische contacten, maar ook via de Kind en Gezin-website, die een overzicht biedt van de adoptieprocedure en antwoord geeft op enkele veelgestelde vragen.

Kandidaat-adoptanten duidelijk informeren over alle elementen van de adoptieprocedure is voor de VCA een belangrijke opdracht. In 2007 verdubbelde het verschil tussen het aantal uitgereikte geschiktheidsvonnissen en het aantal aangekomen adoptiekinderen, wat betekent dat niet elk geschiktheidsvonnis uitmondt in een adoptie binnen de geldigheidsperiode van 3 jaar. Het is dan ook een belangrijke uitdaging voor de VCA om de instroom van kandidaat-adoptanten beter af te stemmen op het aantal kinderen die gebaat zijn met een interlandelijke adoptie en de kandidaat-adoptanten een vlottere afhandeling van hun adoptieprocedure te garanderen.

### 3.2 TRAJECTBEGELEIDING VAN DE KANDIDAAT-ADOPTANTEN

De VCA begeleidt de kandidaat-adoptanten door de soms complexe adoptieprocedure: de registratie van de aanmeldingen, het doorverwijzen naar voorbereidingscentra en diensten voor maatschappelijk onderzoek, het verzenden van gezinsrapporten naar de jeugdrechtbanken, het verzenden van het geschiktheidsvonnis en verslag van het Openbaar Ministerie naar het herkomstland (al dan niet via de adoptiedienst), de goedkeuring van de kindtoewijzing, het registreren van de erkenning, ... In 2007 werd gestart met de ontwikkeling van een ICT-instrument voor de

opvolging van de individuele adoptiedossiers, dat wellicht in 2008 operationeel zal zijn.

Naast de gewone zelfstandige aanvragen ontvangt de VCA ook nogal wat aanvragen voor familiale interlandelijke adopties. In 2007 waren dit er 36 uit 18 verschillende landen. Voor elk van deze dossiers wordt een speciale voorbereidings sessie en een individueel onderhoud met de kandidaten georganiseerd om, voor de start van de gangbare procedure, de haalbaarheid van het project in te schatten op grond van de wetgeving van het land van herkomst en de concrete situaties. Deze stap werd in 2007 toegevoegd aan de zelfstandige procedure voor intrafamiliale adopties.

Sinds 1 december 2006 is de VCA ook voor kandidaten voor binnenlandse adopties het centrale aanmeldingspunt; voordien werden binnenlandse adopties rechtstreeks bij de erkende binnenlandse adoptiediensten geregistreerd. Dit is een eerste stap in de richting van een grotere eenvormigheid bij de binnenlandse diensten en een nieuw te realiseren regelgeving voor binnenlandse adoptie. De voorbereidingscursussen worden sinds 2007 gegeven door de vzw EVA-vorming, waarin de binnenlandse adoptiediensten zich verenigden. Dit garandeert een eenvormige voorbereiding voor alle kandidaten, onafhankelijk van de dienst die voor hen zal bemiddelen.

### 3.3 KANAALCONTROLE EN SAMENWERKING MET DE HERKOMSTLANDEN

De VCA staat in voor de goedkeuring van de adoptiekanalen voorgesteld door adoptiediensten of zelfstandige adoptanten. In 2007 evalueerde de VCA de procedure voor kanaalonderzoek en werd gestart met de ontwikkeling van een nieuwe aanpak. We investeren daarnaast ook in de samenwerking met de buitenlandse overheden met het oog op het waarborgen van het belang van het kind en zijn fundamentele rechten bij interlandelijke adoptie.

Programma's in binnen- en buitenland die overeenstemmen met de doelstellingen van het Haags Verdrag en van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, kunnen vanuit de VCA mee ontwikkeld of ondersteund worden.

### 3.4 ADOPTIEBEMIDDELING BEGELEIDEN EN VERBETEREN

De VCA begeleidt erkende adoptiediensten bij het tot stand brengen van een samenwerkingsverband in het buitenland, bij het ontwikkelen van concrete bemiddelingsprocedures en bij het evalueren en verbeteren van de concrete adoptiebemiddeling. Bij de toepassing van de regelgeving van de adoptiediensten werkt de VCA net als bij het onderzoek en het opstarten van nieuwe kanalen nauw samen met de Federale Centrale Autoriteit, de FOD Buitenlandse Zaken, de Dienst Vreemdelingenzaken en de centrale autoriteiten van de Franse en de Duitstalige Gemeenschap.

De VCA organiseert bovendien op geregelde tijdstippen structureel overleg met en tussen de partners uit het adoptiewerkveld, met name de voorbereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie, de adoptiediensten, het Steunpunt Nazorg Adoptie en de door de VCA erkende trefgroepen.

In 2007 was de VCA vertegenwoordigd op de tweede internationale adoptieconferentie in India en werd een werkbezoek gebracht aan Ghana. Om de mogelijkheden voor een adoptiesamenwerking te onderzoeken en gegevens te verzamelen voor een beslissing over het ingediende kanaalonderzoek, organiseerde de VCA met de betrokken adoptiediensten missies naar Kazachstan en Haïti. In 2007 werden delegaties ontvangen uit Nepal, Ethiopië en Mali, en namen medewerkers van de VCA deel aan het jaarlijkse congres voor Europese centrale autoriteiten in Vilnius.

### 3.5 ERKENNING VOORZIENINGEN

De verlenging, intrekking of schorsing van de erkenning van een voorbereidingscentrum, een dienst voor maatschappelijk onderzoek of een adoptiedienst gebeurt op advies van de VCA:

- In 2007 werd de adoptiedienst De Vreugdezaaiers opnieuw erkend, zodat er nu 5 interlandelijke adoptiediensten werkzaam zijn in Vlaanderen (Fiac, Horizon, Ray of Hope, Het Kleine Mirakel en De Vreugdezaaiers).
- De erkenning van de 5 binnenlandse adoptiediensten (De Mutsaard, De Visserij, Gents Adoptiecentrum, Stedelijk Ziekenhuis Roeselare en Gewenst kind) werd verlengd.
- Het Steunpunt Nazorg Adoptie werd opgericht, erkend en gesubsidieerd en trefgroepen kunnen sinds 6 juli 2007 een erkenning aanvragen.
- De subsidiëring van het project Zoekregister, dat mensen begeleidt in hun zoektocht naar hun roots, werd in 2007 verlengd.
- De vzw EVA-vorming, die de voorbereiding organiseert voor kandidaten voor binnenlandse adoptie, kreeg een verlenging van de subsidiëring.

### 3.6 AANVULLENDE TAKEN

De VCA informeert niet alleen kandidaat-adoptanten: aan de Vlaamse adoptieambtenaar werden ook een aantal taken toevertrouwd die erop gericht zijn geadopteerden toegang te geven tot hun eigen dossier. Concreet kreeg de VCA de opdracht alle dossiers over adoptie te bewaren, inzage in de adoptiedossiers te verschaffen en bijstand te verlenen aan geadopteerden die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier.

Om deze rol ten volle te kunnen opnemen werd in 2007 nog actief gewerkt aan het archiveren van alle adoptiedossiers die in het verleden door de erkende adoptiediensten opgemaakt werden. De ontwerpakte van het besluit van de Vlaamse Regering inzake de inzage in adoptiedossiers werd opgemaakt in samenwerking met de K.U.Leuven en wordt in 2008 voorgelegd aan het kabinet. De implementatie van de nieuwe procedure voor inzage en begeleiding staat gepland voor 2008.



# HOOFDSTUK 5

## SOCIAAL VERSLAG

# 1. Personeelsopbouw

Op 31 december 2007 telt Kind en Gezin 1324 personeelsleden, een toename van 3 personeelsleden in vergelijking met 2006. Uit tabel 5.1 blijkt dat het grootste gedeelte daarvan (787 personeelsleden) statutair is. In het cijfer van de niet-statutairen (537 personeelsleden) zijn ook de contractuelen opgenomen die een personeelslid met loopbaanonderbreking vervangen. Voor een uitzonderlijke en tijdelijke behoefte werken 78 personen. 98 personeelsleden werken in een bijzondere en specifieke betrekking.

Op 31 december 2007 vertegenwoordigen de 1324 personeelsleden van Kind en Gezin 988,4 voltijdse equivalenten. In vergelijking met 2006 is het aantal voltijdse equivalenten licht toegenomen (978,3 VTE's in 2006). De gemiddelde activiteitsratio is gestegen van 74,1% naar 74,7%.

De 681 regioverpleegkundigen vormen 51,4% van het totale aantal personeelsleden. Dit is een beperkte daling met 11 regioverpleegkundigen vergeleken met 2006. Deze daling is vooral te verklaren door de invoering van de Kind en Gezin-Lijn.

Personeelsbestand

	Statutair	Niet-statutair				Totaal	Totaal
		Bijzondere en specifieke betrekkingen	Uitzonderlijke en tijdelijke behoeften	Vervanging deeltijdsen en loopbaanonderbrekers	Totaal		
Niveau A	109	3	9	9	55	76	185
Niveau B	543	0	1	2	259	262	805
<i>Regioverpleegkundigen</i>	452	0	0	1	228	229	681
Niveau C	64	8	46	4	19	77	141
Niveau D/E	71	8	42	63	9	122	193
<b>Totaal</b>	<b>787</b>	<b>19</b>	<b>98</b>	<b>78</b>	<b>342</b>	<b>537</b>	<b>1 324</b>

5.1 Personeelsbestand van Kind en Gezin op 31 december 2007

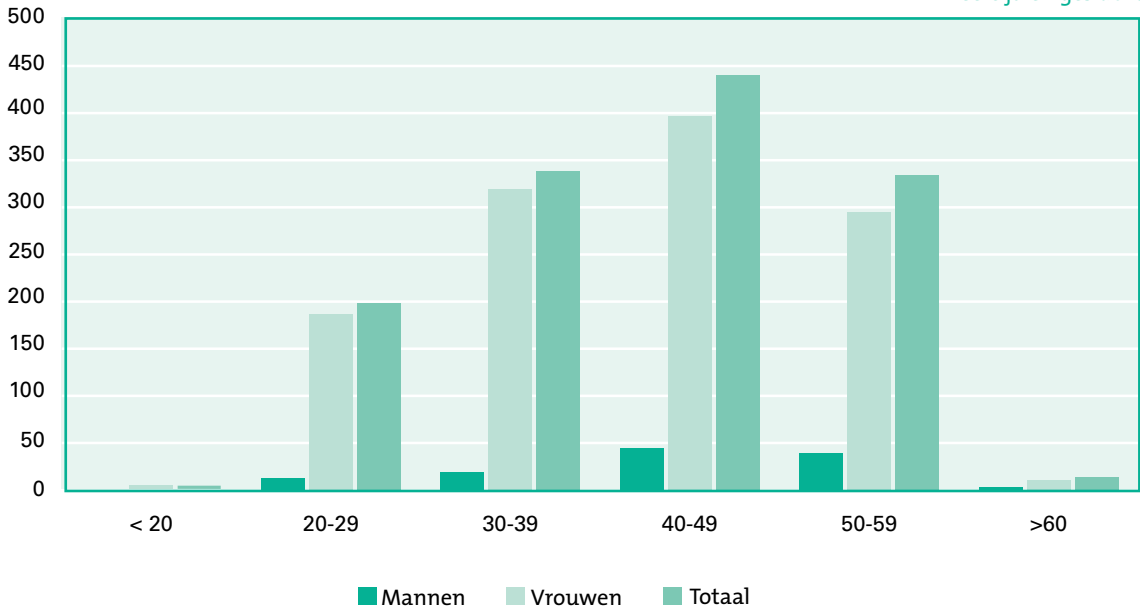
(1) In de categorie 'Blokking kader' vallen de niet-statutaire personeelsleden die op basis van artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 januari 1996 houdende vaststelling van de personeelsformatie van Kind en Gezin een plaats op deze personeelsformatie blokkeren

## 2. Een vergrijzend personeelsbestand

Uit grafiek 5.2 blijkt duidelijk dat het grootste aandeel van het personeelsbestand, 440 personen, zich in de leeftijdsklasse van 40 tot en met 49 jaar bevindt. Dit is 33,2% van het totale aantal werknemers. Op de tweede plaats komt de groep van medewerkers van 30 tot en met 39 jaar met 338 personeelsleden of 25,5% van het personeelsbestand. De op twee na grootste leeftijdsklasse is die van de 50 tot 59-jarigen, waarin 334 personeelsleden werken.

Uit deze cijfers blijkt dat de leeftijdspiramide van Kind en Gezin scheef is in de richting van de oudere leeftijdsklasse. De piramide is nog schever dan vorig jaar.

De gemiddelde leeftijd van de mannen is met een vol jaar gestegen van 43,8 jaar in 2006 naar 44,8 jaar. Bij de vrouwen ligt dit cijfer iets lager, maar het is ook gestegen in vergelijking met vorig jaar: van 41,3 jaar naar 41,5 jaar.



5.2 Personeelsbestand volgens de leeftijdsklasse en het geslacht bij Kind en Gezin op 31 december 2007

### 3. Overwegend vrouwelijk personeel

Uit tabel 5.3, die het personeelsbestand weergeeft volgens geslacht, statuut en niveau, blijkt dat het personeel van Kind en Gezin met 91,2% vrouwen een uitgesproken vrouwelijke samenstelling heeft. Dit beeld is te vinden bij alle niveaus en in elk statuut, maar uitgesproken in de groep met niveau B. Het grote aantal (vrouwelijke) verpleegkundigen daarin spreekt voor zich.

Enkel bij de collega's van niveau A zijn de mannen in verhouding meer vertegenwoordigd. Het valt ook op dat er op het totale personeelsbestand in verhouding meer mannen statutair zijn dan vrouwen (67,5% tegenover 58,7%).

Daarmee is de verhouding man/vrouw op hetzelfde niveau gebleven als vorig jaar.

Geslacht, statuut en niveau

	Statutairen		Niet-statutairen		Totaal	
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
Niveau A	35	71	14	62	49	136
Niveau B	24	519	6	256	30	775
Niveau C	9	55	11	66	20	121
Niveau D	11	60	7	115	18	175
<b>Totaal</b>	<b>79</b>	<b>708</b>	<b>38</b>	<b>499</b>	<b>117</b>	<b>1 207</b>

5.3 Personeelsbestand volgens geslacht, statuut en niveau bij Kind en Gezin op 31 december 2007

## 4. Diversiteit in de arbeidsverdeling

Kind en Gezin staat al geruime tijd positief tegenover vragen van personeelsleden om deeltijds te werken of hun loopbaan tijdelijk te onderbreken. Dit helpt de medewerkers om hun werksituatie zo goed mogelijk te combineren met hun gezinsituatie. Op een totaal van 1324 personeelsleden zijn er slechts 540 of 40,8% die voltijds werken en 679 of 51,3% die deeltijds werken. Daarmee heeft

Kind en Gezin in 2007 voor het eerst het punt bereikt waarop meer dan de helft van de medewerkers deeltijds werkt.

Er zijn 56 personeelsleden in een of andere vorm van langdurige afwezigheid. En 49 personeelsleden zijn met loopbaanonderbreking. Beide cijfers geven een lichte stijging aan tegenover 2006.

### Personeelsbestand: prestaties

	Voltijdse prestaties		Deeltijdse prestaties <sup>(1)</sup>		Langdurig afwezig <sup>(2)</sup>		Loopbaanonderbreking <sup>(1)</sup>		Totaal personeelsbestand	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Niveau A	123	66,5	46	24,9	14	7,6	2	1,1	<b>185</b>	<b>100,0</b>
Niveau B	266	33,0	476	59,1	27	3,4	36	4,5	<b>805</b>	<b>100,0</b>
Niveau C	68	48,2	65	46,1	3	2,1	5	3,5	<b>141</b>	<b>100,0</b>
Niveau D/E	83	43,0	92	47,7	12	6,2	6	3,1	<b>193</b>	<b>100,0</b>
<b>Totaal</b>	<b>540</b>	<b>40,8</b>	<b>679</b>	<b>51,3</b>	<b>56</b>	<b>4,2</b>	<b>49</b>	<b>3,7</b>	<b>1 324</b>	<b>100,0</b>

5.4 Overzicht van het aantal presterende en langdurig afwezige personeelsleden bij Kind en Gezin op 31 december 2007

(1) Deeltijdse prestaties zijn het verlof voor deeltijds werk, het verlof voor halftijdse loopbaanonderbreking en deeltijdse contracten

(2) Langdurig afwezig zijn personeelsleden met ouderschapsverlof, met gecontingenteerd verlof voor één jaar, met gecontingenteerd verlof voor een stage of proefperiode, met detachering, met verlof voor opdracht of met verlof voorafgaand aan de pensionering

(3) In de categorie Loopbaanonderbreking vallen de personeelsleden met voltijdse loopbaanonderbreking. De personeelsleden met deeltijdse loopbaanonderbreking zijn opgenomen bij de deeltijdse prestaties

## 5. Focus op de regioverpleegkundige

Op 31 december 2007 had Kind en Gezin 681 regioverpleegkundigen in dienst. Dit zijn 11 verpleegkundigen minder dan vorig jaar. Vooral de verdere invoering van de Kind en Gezin-Lijn verklaart deze lichte daling.

64,0% van de regioverpleegkundigen werkt deeltijds. Het percentage deeltijdsen is met 3,3% gestegen. Met 436 deeltijdse voor 192 voltijdse regioverpleegkundigen zijn er gemiddeld 2,3 deeltijdsen voor één voltijdse. In deze verhouding bestaan er redelijk grote verschillen tussen de provinciale afdelingen: in Vlaams-Brabant is de verhouding 1,6 deeltijdsen

tegen 1 voltijdse en in West-Vlaanderen 3,6 deeltijdsen tegen 1 voltijdse.

Het aantal regioverpleegkundigen dat langdurig afwezig is of met voltijdse loopbaanonderbreking, is toegenomen van 51 tot 53.

De 681 regioverpleegkundigen vertegenwoordigen een equivalent van 474,8 voltijdse banen. In 2006 waren dat nog 692 regioverpleegkundigen en 494,9 voltijdse equivalenten. Het gemiddelde activiteitspercentage van de regioverpleegkundigen is in het laatste rapportjaar gedaald van 71,5% naar 69,7%.

### Regioverpleegkundigen: prestaties

	Voltijdse prestaties		Deeltijdse prestaties <sup>(1)</sup>		Langdurig afwezig <sup>(2)</sup>		Loopbaanonderbreking <sup>(3)</sup>		Totaal aantal regioverpleegkundigen		Equivalent in voltijdse prestaties
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	
Antwerpen	58	28,4	133	65,2	2	1,0	11	5,4	204	(100,0)	140,9
Vlaams-Brabant en Brussel	44	33,8	72	55,4	4	3,1	10	7,1	130	(100,0)	90,9
Limburg	30	33,7	51	57,3	2	2,2	6	6,7	89	(100,0)	62,6
Oost-Vlaanderen	38	26,4	97	67,4	3	2,1	6	4,2	144	(100,0)	103,2
West-Vlaanderen	22	19,3	83	72,8	5	4,4	4	3,5	114	(100,0)	77,2
<b>Totaal</b>	<b>192</b>	<b>28,2</b>	<b>436</b>	<b>64,0</b>	<b>16</b>	<b>2,3</b>	<b>37</b>	<b>5,4</b>	<b>681</b>	<b>(100,0)</b>	<b>474,8</b>

5.5 Overzicht van het aantal regioverpleegkundigen volgens de provincie waar ze werken en volgens de aard van de prestaties bij Kind en Gezin op 31 december 2007

(1) Deeltijdse prestaties zijn het verlof voor deeltijds werk, het verlof voor halftijdse loopbaanonderbreking en deeltijdse contracten

(2) Langdurig afwezig zijn personeelsleden met ouderschapsverlof, met gecontingenteerd verlof voor één jaar, met gecontingenteerd verlof voor een stage of proefperiode, met detachering of met verlof voorafgaand aan de pensionering

(3) In de categorie Loopbaanonderbreking vallen de personeelsleden met voltijdse loopbaanonderbreking. De personeelsleden met deeltijdse loopbaanonderbreking zijn opgenomen bij de deeltijdse prestaties

## 6. Vorming en ontwikkeling

In 2007 was de vormingsparticipatie bij Kind en Gezin opnieuw hoog. Het aantal gevolgde vormingsdagen steeg in vergelijking met 2006 (van 3999 dagen naar 4420 dagen). Het deelnemerspercentage daalde daarentegen van 85,8% naar 77%. Dit betekent dat 23% van de personeelsleden in 2007 geen formele

opleiding volgde. Hoewel een kleiner aantal personeelsleden in 2007 minstens één formeel opleidingsinitiatief volgde, steeg het aantal vormingsdagen. Het gemiddelde aantal vormingsdagen per personeelslid nam dan ook toe (van 3,0 dagen naar 4,1 dagen).

### Vormingsdagen

	2006	2007
<b>Aantal dagen</b>		
Regiopersoneelsleden	2 618,0	<b>3 431,0</b>
Andere personeelsleden	1 381,0	<b>989,0</b>
<b>Totaal</b>	<b>3 999,0</b>	<b>4 420,0</b>
<b>Gemiddeld aantal dagen</b>		
Per regiopersoneelslid	3,4	<b>4,5</b>
Andere personeelsleden	2,5	<b>3,7</b>
Alle personeelsleden	3,0	<b>4,1</b>
Aantal deelnemers aan een of meerdere opleidingen	1 133,0	<b>1 024,0</b>
% personeelsleden dat deelnam aan een of meerdere opleidingen	85,8	<b>77,0</b>

5.6 Overzicht van de vormingsdagen

## 7. Sociale Dienst

De Sociale Dienst werd in 2007 heropgericht in het kader van de overgang van Kind en Gezin naar een intern verzelfstandigd agentschap met rechts-persoonlijkheid. Daarmee wordt de dienstverlening voortgezet met een eigen Sociale Dienst. Het diensten-aanbod om de personeelsleden en gepensioneerden te ondersteunen in hun welbevinden en betrokkenheid op het werk blijft even uitgebreid. Er wordt uitgegaan van de mens en zijn waardigheid, niet van schuld of minderwaardigheid. De klemtoon ligt op het versterken van mensen. Het collectieve aanbod zorgt ervoor dat het leven voor alle personeelsleden en gepensioneerden kwaliteitsvol, haalbaar en aangenaam kan zijn.

Op financieel vlak ligt het netto-uitgavensaldo in 2007 beduidend lager dan in 2006. In 2007 werd immers voorzien in maaltijdcheques voor de personeelsleden, zodat de tegemoetkoming van de Sociale Dienst voor maaltijden wegvalt. Het lagere nettosaldo verbergt evenwel het feit dat de tegemoetkomingen van de Sociale Dienst voor zijn individuele steunverlening sterk gestegen zijn. De sociale financiële tegemoetkomingen stegen met 14 000 euro en de sociale voorschotten met

10 000 euro. Andere tussenkomsten of diensten bleven stabiel of stegen/daalden licht. De werkingskosten, waaronder de vergoeding voor vaccinatiekosten, de Kind en Gezin-dag, de pensioencursus (in samenwerking met andere agentschappen of instellingen), de reis van de gepensioneerden, ... kunnen verschillen van vorige jaren naargelang van het tijdstip van de te betalen facturen of te innen ontvangsten.

De hogere uitgaven weerspiegelen het blijvende grote beroep dat op de Sociale Dienst wordt gedaan. Door zijn werking en zijn respect voor gelijke kansen draagt de Sociale Dienst bij tot de kracht en de dienstverlening van de instelling. De Sociale Dienst biedt immers aan iedereen de kans om opnieuw stabiliteit in werk en persoonlijk leven te vinden. De Sociale Dienst werkt zeer discreet en daardoor met een lage toegangsdrempel. Deze dienstverlening streeft naar verbondenheid, respect, vrijheid en versterking van de omstandigheden die een sterk engagement mogelijk maken. De Sociale Dienst is een belangrijke sociale schakel in het realiseren van de maatschappelijke opdracht van Kind en Gezin.

## 8. Aandachtspunten in het personeelsbeleid

In 2007 hebben enkele grote projecten tot belangrijke resultaten geleid.

### **Arbeidsreglement**

Het arbeidsreglement van Kind en Gezin werd in 2007, in sociaal overleg, aangepast aan het raamstatuut.

### **Beleidsplan HRM**

In 2007 werd op basis van een SWOT-analyse en een strategische omgevingsanalyse een beleidsplan HRM

uitgeschreven en door het Directiecomité goedgekeurd. Dit beleidsplan trekt belangrijke krijtlijnen voor het HR-management voor de periode 2008-2012.

### **Maaltijdcheques**

In 2007 werden de maaltijdcheques ingevoerd als onderdeel van het verloningsbeleid.





# 1. De begrotingscyclus

---

De begroting wordt jaarlijks opgesteld en heeft betrekking op de periode van één jaar. De begrotingscyclus, het tijdsbestek waarin aan een begroting van een bepaald jaar wordt gewerkt, duurt uiteraard langer dan één jaar en kan in drie grote fasen worden opgedeeld: de totstandkoming van de begroting, de uitvoering ervan en het opstellen van de eindrekening.

De begrotingscyclus van een specifiek begrotingsjaar start met het ontwerp van initiële begroting, dat wordt opgesteld in de eerste helft van het voorafgaande jaar. Tegen het einde van dat jaar, en na goedkeuring door het Vlaams Parlement, worden de begrotingsdecreten bekrachtigd door de Vlaamse Regering en kan de begrotingsuitvoering in het nieuwe begrotingsjaar van start gaan.

In het eerste trimester van het nieuwe begrotingsjaar wordt een begrotingscontrole uitgevoerd om de initiële begroting te actualiseren; de begrotings-

controle moet tegen eind juni van het begrotingsjaar voltooid zijn.

De initiële begroting en de begrotingscontrole trekken de krijtlijnen voor de uitvoering van de begroting in het betrokken begrotingsjaar. Na afloop van het begrotingsjaar wordt een eindafrekening opgemaakt waarin de entiteit aangeeft hoe de uitvoering van de begroting zich verhoudt tot de goedgekeurde begroting. Deze eindafrekening moet uiterlijk op 31 oktober van het jaar volgend op het begrotingsjaar bij het Vlaams Parlement worden ingediend. Overeenkomstig de Vlaamse regelgeving voert Kind en Gezin zijn budgettaire boekhouding op basis van de ESR-classificatie (Europees Stelsel van Rekeningen). Deze classificatie maakt het de overheidsmogelijk om de begroting en de uitvoeringscijfers van verschillende overheidsentiteiten te vergelijken en te consolideren.

## 2. De initiële begroting en de begrotingscontrole - evolutie van de dotatie

---

De begroting is naast een zuiver ontwerp of prognose van de vermoedelijke ontvangsten en uitgaven voor een bepaald begrotingsjaar ook een beleidsinstrument. Het is het financieel-economisch huishoudplan van de regering voor het komende begrotingsjaar. Bij de invulling van de begroting worden de beleidsvoornemens, de beleidsacties en de prioriteiten geuit en geconcretiseerd in budgettaire euro's.

Voor de uitvoering van bestaand en nieuw beleid is Kind en Gezin in belangrijke mate afhankelijk van de dotatie die het van de Vlaamse Gemeenschap ontvangt.

In vergelijking met 2006 steeg de dotatie van Kind en Gezin in 2007 naar aanleiding van de initiële begroting, de begrotingscontrole en de overhevelingsbesluiten met 34,7 mio EUR. Binnen de beleidsdomeinen kinderopvang, preventieve gezinsondersteuning en adoptie werden (al dan niet eenmalige) bijkomende middelen aan de dotatie toegevoegd ter realisatie van de beleidsvoornemens. Binnen het domein van de kinderopvang werden er

bijkomende middelen vrijgemaakt ten bedrage van 20,4 mio EUR. Deze middelen kwamen vooral ten voordele van de uitbreiding van het aantal plaatsen in de kinderopvang en de implementatie van het actieplan occasionele en flexibele opvang. Daarnaast werden er ook middelen uitgetrokken om de werkdruk binnen de diensten voor onthaalouders te verlichten en om het effect van het stijgende aantal opvangdagen gepresteerd door de onthaalouders aangesloten bij een dienst voor onthaalouders binnen de begroting van Kind en Gezin te kunnen blijven financieren.

Binnen het domein van de preventieve gezinsondersteuning werden bijkomende middelen toegekend ten bedrage van 7,3 mio EUR. Een deel van deze middelen werd ingezet voor de eigen dienstverlening van Kind en Gezin (stimuleren schoolparticipatie kleuters, implementatie Triple P, proefproject oogscreening, tegemoetkoming voor het stijgende aantal geboorten en de daaraan gekoppelde op te voeren dienstverlening).

Een ander deel van de bijkomende middelen werd uitgekeerd aan de gesubsidieerde sectoren binnen dit domein. Met deze middelen konden verschillende beleidsintenties gefinancierd worden (waaronder eveneens doelstellingen opgenomen in het Globaal Plan Jeugdzorg):

- de organiserende besturen van de consultatiebureaus ontvingen een eenmalige toelage;
- binnen de vertrouwenscentra kindermishandeling kon dankzij bijkomende middelen de directiefunctie gevaloriseerd worden;
- de diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg kregen bijkomende middelen om de steun-gezinnenwerking te kunnen opnemen;
- het aantal plaatsen binnen de centra voor kindercare en gezinsondersteuning kon opgetrokken worden met 55 eenheden;
- diezelfde centra voor kindercare en gezinsondersteuning kregen bijkomende middelen om hun rol in de netwerken crisisbegeleiding ten volle te kunnen opnemen;

- de implementatie van de STOP 4-7-projecten, verspreid over heel Vlaanderen, kon aangevat worden;
- de realisatie van opvoedingswinkels in 13 centrumsteden en in Brussel werd mogelijk gemaakt.

In het beleidsdomein adoptie werden bijkomende middelen vrijgemaakt om een steunpunt nazorg op te richten.

Daarnaast werden aan de dotatie van Kind en Gezin ook de middelen toegevoegd ter uitvoering van de maatregelen opgenomen in het Vlaams Sectoraal Akkoord 2006 - 2011. Deze middelen zijn bestemd voor de verschillende door Kind en Gezin gesubsidieerde sectoren.

Ten slotte dient ook vermeld te worden dat net als voor ieder begrotingsjaar ook in 2007 voldoende middelen aan de dotatie werden toegevoegd om de inflatie op te vangen.

### 3. Evolutie van de ontvangsten

De totale ontvangsten van Kind en Gezin bedroegen 435,9 mio EUR in 2007. Daarnaast deed Kind en Gezin in 2007 voor de financiering van zijn uitgaven ook nog een beroep op een deel van zijn reservefondsmiddelen (1,5 mio EUR).

De uitgaven van Kind en Gezin worden gefinancierd door een aantal verschillende ontvangsten.

De belangrijkste financieringsbronnen zijn de inkomsten vanuit de sector overheid (76,9%) en de ouderbijdragen uit de gesubsidieerde kinderopvangsector (22,6%). Slechts een zeer beperkt deel van de uitgaven wordt gefinancierd met reservefondsmiddelen (0,3%) of met de overige ontvangsten (0,2%).

#### Inkomsten vanuit de sector overheid

De inkomsten vanuit de sector overheid stegen met 32,2 mio EUR of 10,6% in vergelijking met 2006. Het leeuwenaandeel van deze inkomsten wordt gevormd door de dotatie die Kind en Gezin ontvangt van de Vlaamse Gemeenschap. Deze steeg met 34,7 mio EUR of 11,75%.

De verhoogde ontvangsten die genoteerd worden in deze inkomstencategorie zijn eveneens toe te schrijven aan het feit dat een aantal overheidsinstanties waarvan Kind en Gezin bijdragen

ontvangt (RSZ, federale overheid, Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling) in 2007 de achterstand hebben weggewerkt die zij in 2006 hadden laten ontstaan.

Als gevolg van de operatie Beter Bestuurlijk Beleid staat Kind en Gezin met ingang van 1 januari 2007 niet langer in voor de uitkering van de VIPA-investeringsstoelagen binnen de kinderopvangsector. Deze activiteit werd overgedragen aan het agentschap VIPA. Vanaf 2007 ontvangt Kind en Gezin dan ook geen VIPA-dotatie meer.

#### Ouderbijdragen

De ouderbijdragen stegen met 6,6 mio EUR of 7,2% in vergelijking met 2006, een toename die toe te schrijven is aan de stijging van het aantal gerealiseerde opvangdagen binnen de gesubsidieerde opvangsector en aan de stijging van de gemiddelde ouderbijdragen betaald door de gebruikers van de gesubsidieerde opvangsector. Deze bijkomende ontvangsten maken het Kind en Gezin mogelijk om de gestegen subsidiëringuitgaven, die Kind en Gezin moet doen ten gevolge van het gestegen aantal gerealiseerde opvangdagen, deels zelf te financieren.

## 4. Evolutie van de uitgaven

De totale uitgaven van Kind en Gezin bedroegen 424,8 mio EUR in 2007. Het overgrote deel van de uitgaven wordt vertegenwoordigd door de subsidiëringsuitgaven (83,3%). De personeelsuitgaven maken 12,0% uit van het totaal van de uitgaven, terwijl werkingsuitgaven, investeringsuitgaven en uitgaven verbonden aan aangegane leningen 4,6% vertegenwoordigen.

In 2007 kon Kind en Gezin daarnaast nog 12,5 mio EUR aan het reservefonds toevoegen.

### Subsidiëringsuitgaven

De subsidiëringsuitgaven binnen de sector van de kinderopvang stegen in vergelijking met 2006 met 17,0 mio EUR of 6,1%. De subsidiëringsuitgaven binnen de sector van de gezinsondersteunende pleegzorg stegen met 2,9 mio EUR of 5,11% in vergelijking met 2006.

Deze gestegen subsidiëringsuitgaven zijn in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende elementen:

- bijkomende subsidiëringsuitgaven ingevolge de indexering van de basissubsidiebedragen;
- bijkomende subsidiëringsuitgaven ingevolge de bijkomende middelen die in 2007 toegevoegd werden aan de dotatie;
- bijkomende subsidiëringsuitgaven ingevolge het op kruissnelheid komen van initiatieven gefinancierd met middelen die al vóór 2007 aan de dotatie werden toegevoegd;
- bijkomende subsidiëringsuitgaven ingevolge de toename van het aantal gerealiseerde opvangdagen binnen de gesubsidieerde sector.

### Personeelsuitgaven

De personeelsuitgaven zijn in vergelijking met 2006 slechts met 1,24% gestegen. Deze beperkte stijging is in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende elementen:

- het ontbreken van een spilindexoverschrijding in 2007;
- de volledige implementatie van de Kind en Gezin-Lijn, waardoor de telefonische permanentie opgenomen door het eigen personeel van Kind en Gezin volledig werd afgeschaft. Een volwaardig contactcenter is hiervoor in de plaats gekomen. De frontoffice-activiteiten van de Kind en Gezin-Lijn worden opgenomen door en geïncorporeerd in de Vlaamse Infolijn (en worden dus niet opgenomen door personeel van

Kind en Gezin);

- het opnieuw afbouwen van de in 2006 toegestane tijdelijke uitbreiding van het contingent regio-verpleegkundigen. Deze tijdelijke uitbreiding werd in 2006 toegestaan om de start van het spreekuur 'pedagogisch adviseren' mogelijk te maken.

### Werkingsuitgaven

De werkingsuitgaven zijn in vergelijking met 2006 gestegen met 2,3 mio EUR of 15,69%, een stijging die haar oorsprong vindt in:

- eenmalige bijkredieten die toegekend werden naar aanleiding van de begroting 2007 (ICT-middelen, aan te kopen materiaal in het kader van de implementatie Triple P en eenmalige middelen voor het aanmaken van communicatiemateriaal);
- de volledige implementatie van de Kind en Gezin-Lijn met daaraan gekoppeld een hogere bezetting van de frontoffice in vergelijking met 2006;
- een groot aantal uitgevoerde IT-projecten; deze meeruitgave wordt in 2007 gecompenseerd door een lagere investeringsuitgave in IT-materiaal (zie investeringsuitgaven);
- een in de tijd naar voren geschoven aankoop van toebehoren voor de gehoorscreeningstoestellen ten gevolge van de vervanging van al deze toestellen in 2006.

### Investeringsuitgaven

De investeringsuitgaven zijn in vergelijking met 2006 gedaald met 2,7 mio EUR of 66,4%.

Deze sterke daling is toe te schrijven aan twee investeringsprojecten die in 2006 gefinancierd werden met reservefondsmiddelen en dus in 2007 niet aan de orde waren. Meer bepaald werd in 2006 de volledige vervanging van de gehoorscreeningstoestellen en de ICT-investeringsuitgaven in het kader van het project van het online brengen van de consultatiebureaus uitgevoerd.

## 5. Resultaat van de begrotings- uitvoering - reservefonds

Aangezien de ontvangsten in 2007 de uitgaven overstegen, kon Kind en Gezin in 2007 een bedrag van 12,5 mio EUR toevoegen aan het reservefonds.

Deze toevoeging werd mogelijk gemaakt door:

- de onderaanwending van de in 2007 recurrent toegekende bijkomende middelen. Deze bijkomen de middelen werden onmiddellijk op kruissnelheid toegekend. De ermee gesubsidieerde initiatieven startten evenwel pas in de loop van 2007 of zijn in 2007 nog niet gestart. De niet aangewende middelen vormen een eenmalig overschot en konden aan het reservefonds worden toegevoegd.

- de onderaanwending van de in 2007 eenmalig toegekende bijkomende middelen. De ermee te financieren uitgaven konden in 2007 slechts gedeeltelijk of helemaal niet worden uitgevoerd. Opdat deze uitgaven alsnog na 2007 zouden kunnen worden gedaan, worden deze eenmalige overschotten toegevoegd aan het reservefonds. Door deze toevoeging bedraagt het reservefonds van Kind en Gezin eind 2007 44,5 mio EUR.

### Begrotingsresultaat

in duizend EUR	2006	2007
Algemeen totaal inkomsten	404 083,72	<b>437 430,79</b>
Algemeen totaal uitgaven	404 750,93	<b>437 295,56</b>
Begrotingsresultaat	667,21	<b>135,23</b>

6.1 Vergelijking begrotingsresultaat 2006-2007

in duizend EUR	2006	%	2007	%
<b>Inkomsten vanuit de sector overheid</b>				
Dotatie 'Kind en Gezin'	295 515,68		<b>330 240,15</b>	
Dotatie 'Nationale Loterij'	561,00		<b>561,00</b>	
CFO-dotatie	1 052,97		<b>1 545,79</b>	
Investeringsdotatie crèches (VIPA)	5 568,00		<b>0,00</b>	
Premies gesco's	187,54		<b>128,55</b>	
Tegemoetkoming Sociale Maribel	927,12		<b>2 781,37</b>	
Premies Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	183,48		<b>647,51</b>	
Premies overige besturen	1,58		<b>353,37</b>	
<b>Totaal inkomsten vanuit de sector overheid</b>	<b>303 997,38</b>	<b>75,2%</b>	<b>336 257,73</b>	<b>76,9%</b>
<b>Functionele ontvangsten</b>				
Ouderbijdragen ontvangen door kinderdagverblijven en door te storten aan Kind en Gezin	35 648,16		<b>37 695,05</b>	
Ouderbijdragen ontvangen door diensten voor onthaalouders en door te storten aan Kind en Gezin	56 597,36		<b>61 159,60</b>	
Bijdragen adoptie	18,44		<b>26,62</b>	
<b>Totaal functionele ontvangsten</b>	<b>92 263,96</b>	<b>22,8%</b>	<b>98 881,26</b>	<b>22,6%</b>
<b>Opname lening</b>				
<b>Totaal opname lening</b>	<b>0,00</b>	<b>0,0%</b>	<b>0,00</b>	<b>0,0%</b>
<b>Desinvesteringen</b>				
Verkoop bestaande gebouwen	0,00		<b>0,00</b>	
Verkoop overige materialen	68,88		<b>3,48</b>	
<b>Totaal desinvesteringen</b>	<b>68,88</b>	<b>0,0%</b>	<b>3,48</b>	<b>0,0%</b>
<b>Varia</b>				
Recuperatie van kosten en variaontvangsten	828,38		<b>804,50</b>	
Schenkeningen en legaten	30,00		<b>0,00</b>	
<b>Totaal varia</b>	<b>858,38</b>	<b>0,2%</b>	<b>804,50</b>	<b>0,2%</b>
<b>Totaal ontvangsten</b>	<b>397 188,60</b>	<b>98,1%</b>	<b>435 946,97</b>	<b>99,7%</b>
<b>Reservefonds</b>				
<b>Totaal reservefonds</b>	<b>6 895,12</b>	<b>1,7%</b>	<b>1 482,54</b>	<b>0,3%</b>
<b>Algemeen totaal begrotingsontvangsten</b>	<b>404 083,72</b>	<b>100,0%</b>	<b>437 429,51</b>	<b>100,0%</b>

6.2 Vergelijking van de ontvangsten 2006-2007

in duizend EUR	2006	%	2007	%
<b>Uitgaven aan personen verbonden aan de instelling</b>				
Lonen en sociale lasten	48 495,13		<b>49 070,84</b>	
Representatie- en reiskosten	1 686,61		<b>1 668,31</b>	
Vorming	323,35		<b>393,85</b>	
<b>Totaal uitgaven aan personen verbonden aan de instelling</b>	<b>50 505,09</b>	<b>12,5%</b>	<b>51 133,00</b>	<b>11,7%</b>
<b>Functioneringsuitgaven</b>				
Huur gebouwen	2 360,73		<b>2 400,78</b>	
Huisvestingskosten	949,82		<b>898,80</b>	
Bureaunkosten	540,66		<b>543,99</b>	
IT-uitrusting en ondersteuning (excl. investeringen)	3 622,79		<b>4 503,35</b>	
Communicatie	1 387,92		<b>1 763,07</b>	
Betalingen aan derden voor geleverde prestaties	1 538,18		<b>2 060,63</b>	
Door derden ter beschikking gesteld personeel	2 883,36		<b>2 980,07</b>	
Leveringen aan voorzieningen en voor huisbezoeken	300,12		<b>632,97</b>	
Overige	1 155,53		<b>1 268,18</b>	
<b>Totaal functioneringsuitgaven</b>	<b>14 739,11</b>	<b>3,6%</b>	<b>17 051,74</b>	<b>3,9%</b>
<b>Subsidiëring</b>				
<b>Kinderopvang</b>				
Investeringstoelagen kinderdagverblijven	5 146,54		<b>0,00</b>	
Kinderdagverblijven	151 037,38		<b>160 271,00</b>	
Diensten voor onthaalouders	100 505,23		<b>111 138,28</b>	
Initiatieven buitenschoolse opvang	8 249,14		<b>9 055,16</b>	
Vorming kinderopvang	404,92		<b>530,65</b>	
Projecten kinderopvang	1 479,69		<b>1 254,60</b>	
Projecten Derde Arbeidscircuit	3 495,84		<b>3 346,03</b>	
Financiële ondersteuning mini-crèches	3 795,06		<b>4 581,62</b>	
Startpremie	351,33		<b>564,65</b>	
Specifieke zorgbehoefte	770,86		<b>894,70</b>	
Flexibele opvang	1 367,95		<b>1 857,47</b>	
Buurt- en nabijheidsdiensten	1 455,87		<b>1 511,71</b>	
Gemandateerde voorzieningen	0,00		<b>44,77</b>	
<b>Totaal subsidiëring Kinderopvang</b>	<b>278 059,82</b>	<b>68,7%</b>	<b>295 050,66</b>	<b>67,5%</b>

<b>Preventieve Gezinsondersteuning</b>				
Inloopteams	1 368,65		<b>1 390,13</b>	
Consultatiebureaus	8 962,14		<b>9 673,80</b>	
Infovergaderingen 'Kind op Komst'	37,72		<b>36,95</b>	
Medische zittingen in mini-crèches	3,68		<b>0,12</b>	
Prenatale steunpunten	135,79		<b>127,66</b>	
Expertisecentra kraamzorg	543,16		<b>572,14</b>	
Vertrouwenscentra kindermishandeling	3 641,35		<b>3 816,97</b>	
Adoptie	1 846,40		<b>2 090,67</b>	
Centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning	37 409,82		<b>39 112,82</b>	
Centra voor integrale gezinszorg	0,52		<b>0,09</b>	
Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg	530,68		<b>687,29</b>	
Projecten bijzondere opvang en kansarmoede	1 461,56		<b>1 462,81</b>	
Kinderrechten	151,00		<b>0,00</b>	
Opvoedingsondersteuning	14,74		<b>3,64</b>	
Sociale bijdragen aan gezinnen	23,06		<b>23,34</b>	
<b>Totaal subsidiëring Preventieve Gezinsondersteuning</b>	<b>56 130,26</b>	<b>13,9%</b>	<b>58 998,44</b>	<b>13,5%</b>
<b>Totaal subsidiëring</b>	<b>334 190,08</b>	<b>82,6%</b>	<b>354 049,09</b>	<b>81,0%</b>
<b>Investerings</b>				
Vervoermateriaal	0,00		<b>0,00</b>	
Installaties, kantoormachines en uitrusting	2 371,61		<b>870,50</b>	
Meubilair	31,09		<b>129,41</b>	
Informatica: hardware en software	1 720,68		<b>385,50</b>	
Aankoop/verbouwing van bestaand gebouw	0,00		<b>0,00</b>	
<b>Totaal investeringen</b>	<b>4 123,38</b>	<b>1,0%</b>	<b>1 385,41</b>	<b>0,3%</b>
<b>Rentebetalingen en kapitaalaflossingen leningen</b>				
<b>Totaal rentebetalingen en kapitaalaflossingen leningen</b>	<b>1 193,27</b>	<b>0,3%</b>	<b>1 189,81</b>	<b>0,3%</b>
<b>Totaal uitgaven</b>	<b>404 750,93</b>	<b>100,0%</b>	<b>424 809,06</b>	<b>97,1%</b>
<b>Stijving reservefonds</b>				
<b>Totaal stijving reservefonds</b>	<b>0,00</b>	<b>0,0%</b>	<b>12 486,50</b>	<b>2,9%</b>
<b>Algemeen totaal begrotingsuitgaven</b>	<b>404 750,93</b>	<b>100,0%</b>	<b>437 295,56</b>	<b>100,0%</b>

6.3 Vergelijking van de uitgaven naar bestemming 2006-2007